

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenštvo Ljubljana.

Nova pota.

Učiteljstvo živi pod zelo težkimi pogoji. Odstraniti bi mu bilo treba materialne težkoče, ki ga spremljajo. Vsi stanovi imajo že izboljšano stališče, le učitelji še čakajo.

Pričakovali smo, da nam zakon o narodnih šolah prinese izboljšanje našega položaja. Učiteljstvo si je že zelo zakon zaradi unificiranja pouka in izboljšanja celokupnega šolskega sistema; živilo pa je tudi v pričakovanju, da oni delavec, ki nosi na svojih rameh vse breme osnovnega pouka, dobi tudi nekoliko več nagrade — vsaj toliko, da more skromno živeti.

Naša centrala UJU je stavila merodajnim oblastem predlog za izboljšanje materialnega položaja učiteljstva; predlagala je ono, kar je za danes najnujnejše potrebno za obstanek in uspešno delo celokupnega stanu. Učiteljstvo misli, da to zaslubi po svojem delu in po svoji ljubezni za vse napredne pokrete v Jugoslaviji. Nihče si ne more predstavljati šole brez vneto razpoloženega delavca v njej, in ne izvedbe prosvetnih reform med narodom brez navdušenih in požrtvovanih učiteljev. Navdušenje pa pada ob skrbih za svoj lastni obstanek in za obstanek svoje družine.

Vlada, ki bo rešila materialno vprašanje učiteljstva, bo s tem rešila tudi vprašanje vdanega požrtvovalnega in navdušenega dela za narodno prosvetovanje. Vsakodnevna borba za obstanek, ki mori učitelja, gre na škodo države in tudi vdanega in pravilnega dela. Skrb za šolo se učiteljstvu vsled te borbe otežkoči. Težnja za obstanek absorvira vso pažnjo za drugo delo ter je zaradi tega delo za šolo in narod manj intenzivno.

Navsezadnje pa zahtevajo izboljšanje materialnega položaja učiteljstva ne le interesi države in naroda, ampak tudi socialna pravičnost. Stan, ki je s svojim delom pokazal mnogo uspeha in mnogo ljubezni za naš predek države; stan, ki deluje v najzupčenih krajih države; stan, ki živi med narodom in z narodom, ki ima v svojem delu mnogo trpljenja; stan, katerega večina prezvi svoja najlepša leta po oddaljenih vasen v borbi z mnogimi nezgodami in neprijetnostmi, mislimo, da je vreden, da se mu zavaruje mirno in koristno delo.

Ta stan pa ne zaslubi samo tega, da se z njim računa, samo zaradi njegovega dela in življenja, nego zaslubi to tudi vsled vloge, ki mu pripada. Od učitelja se zahteva mnogo. On je središče vsega pokreta na deželi, je duša celokupne akcije za prosvetovanje naroda, dela od junta do večera za koristi družega. In ko se pojavi skrbi za preskrbo lastnih otrok, tedaj nastopijo najmučnejši dnevi za učitelja. Učitelj je dal svojo ljubezen, svoj prosti čas, svoje počitnice za preskrbo otrok drugih, a za svoje otroke nima sredstev. O tem se mora razmisli, o tem treba govoriti. Končno je dolžnost države skrbeti za toliko tisočev učiteljev in toliko tisočev njihovih otrok.

Ko pišem to, naj napišem tudi za naše tovariše nekaj besed.

Bolj, nego kdajkoli, je danes potrebno, da smo enodušni. Bolj, nego kdajkoli, je danes potrebno, da je naša pozornost skoncentrirana na naše stanje in naše življenje; bolj, nego kdajkoli, je danes potrebno, da odvržemo se od sebe malenkosti in pretiravanja, nezmiselna nadmodrovanja, neskončna debatanja, neosnovana obtoževanja in sumničenja ter se vsi oprimemo dela za dobro stanu, za dobro nas vseh, naroda in države.

Od tega je odvisna bodočnost nas in naših otrok. Ako v naši organizaciji tudi niso nekatere stvari ravno take, kot bi želeli poedinci in mi vsi, se bo to dalo že urediti, dogovorili se bomo; a ko tripi ves naš stan, če se gre za živiljenske interese celotnega stanu, potem je potrebno, da delamo vsi vdan, navdušeno in enodušno skupno. Brez tega ni uspeha. Brez sloge, brez razumne borbe, brez dostojanstva in faktov ne bo uspeha. Mnogo svojih pozicij in ugleda je izgubilo učiteljstvo samo vsled tega, ker je v gotovem trenutku pozabilo na svoj glavni cilj in se napotilo v nepravo smer borbe brez konca in brez smisla. Često se je v organizaciji izgubil oni lepi kontakt, in konture te organizacije so predstavljale le razne bojne tabore, ki se idejno ne razlikujejo, a razlikujejo se po osebnih motivih. Tako delo nam je mnogo škodilo in na tako delo so gledali in nezaupanjem oni, ki so odločili o naši usodi in ki bi moralni imeti najlepše mišljene o učiteljstvu, da mu pomagajo.

Smatram, da se moramo oprijeti dela, da izdelamo notranjo vez in ideologijo udruženja in da izoblikujemo sami sebe ter prepričamo vse, da smo eno in da smo vsi složno zavzeti za dobrobit šole in stanu. Postopoma je treba urediti razmere v udruženju, polagoma je treba delati za kultiviranje članstva in odstranjevanje osebnih momentov v skupnosti ter vse sile usmeriti v ono smer, kjer se dela za stan in njegovo življenje. To delo mora prinesi koristi; tako delo daje pozitivne rezultate.

Dosti je mislil učitelj na druge; pobrati se mora tudi sam zase. Morebiti se dozdeva to komu sebično. Ne, to je samo za-

hteva za ohranitev samega sebe in lastne rodbine.

Na tem mestu moram še poudariti, da je učiteljstvo večkrat odpravilo s praznimi obljubami in navdušenimi govorji. Minil je čas vsega tega. Mi moramo opazovati življenje realnejše in ne smemo sprejemati več nikakih besed za gotov denar. Potruditi se moramo, da ustvarimo sebi znosnejše življenje. Misliš moramo na kak način nam more udruženje pomagati in ustvariti več institucij, ki bodo učiteljstvu v pridobitino in ekonomsko pomoč.

Cakajoč, da nam priznajo naše pravice in naše delo, se moramo pobrigati zase sami. To pa ne bo uspelo, če obdržimo v našem udruženju še nadalje dosedanje metode dela, če z dosedanjem mentaliteto mnogih nadaljujemo umetno ustvarjeno borbo, ki nič ne pomenja za naše višje skupne cilje; ne bo nam nič uspelo, ako bomo delali iz malih in brezpomembnih vprašanj slona in trosili dragoceni čas in energije za ugibanja in pogajanja o ničevih stvareh ter puščali velike živ-

ljenske probleme celotnega stanu v ozadju ter puščali ta živiljenska vprašanja neobražnavana in nedotaknjena. Ako se nadalje tako delamo, ali smemo potem pričakovati od onih, ki gledajo tako delo, da se zanj navdušijo in da nam priznajo pravice?

Glejmo, da si izberemo boljše metode in pote, ki vodijo k signernemu uspehu. Da pa pride do tega, je potrebna naša sloga, stanovska zavest in navdušenje za našo splošno stvar. Le v tem leži uspeh; s tem bomo mogli iti dalje.

Sedanja vlada kraljevine Jugoslavije pozna naše želje v oziru našega materialnega položaja. Nadejamo se, da Jugoslavija ne bo pustila celoten stan čakati na njegove potrebe. Verujemo, da se bo dalo tudi nam to kar se je dalo drugim, ki so ravno tako zaslužili kakor mi.

Naj tudi tovariši širok države razumejo vse to enako kot razumemo in želimo tudi mi.

Beograd, December 1929. Vlada K. Petrović, predsednik UJU.

Zakon o premeščanju, upokojitvi in odpuščanju državnih uslužencev.

Nj. Vel. kralj je na predlog pravosodnega ministrstva in po zaslisanju predsednika ministrskega sveta in notranjega ministra podpisal in proglašil zakon o premeščanju, upokojjanju in odpuščanju uradnikov in ostalih državnih uslužencev civilnega reda.

§ 1. Uradniki in drugi državni usluženci civilnega reda morebiti bodo potrebi službe tudi brez svojega pristanka premeščeni in upokojeni, dokler niso dosegli pravice do osebne pokojnine, dobe kot odpravljeno za vsaki dve leti, ekfektivno prebiti zdržema v aktivni državni službi ali v službi državnih prometnih naprav, po ene celokupne mesečne prejemke, pri čemer je smatrati pet začeto perioda za dovršeno. Celokupna vstopa odpravljene ne sme biti nikoli večja od šestmesečnih celokupnih prejemkov.

V primerih, navedenih v predhodnem odstavku, se šteje za čas državne službe ali službe državnih prometnih naprav tudi čas, ki ga je prebil uslužbenec neposredno, preden je vstopil v državno službo ali v službo državnih prometnih naprav, na poslovanju v službi države ali državnih prometnih naprav kot pogodbeni uradnik ali dnevnica.

§ 2. Ta zakon stopi v veljavo, ko bo objavljen v »Službenih novinah«, obvezno moč pa dobi s 15. avgustom 1929. Tega dne prestane veljava vseh zakonov in ostalih predpisov, ki nasprotujejo temu zakonu.

ZAKON

o pridobitvi pravice do osebne pokojnine civilnih državnih uslužencev in uslužbenec državnih prometnih naprav, kar tudi o odravljani takih uslužencev, pogodbenih uradnikov in dnevniciarjev.*

Člen 1.

Civilni uradniki in ostali državni usluženci, kar tudi uslužbeni državnih prometnih naprav pridobe pravico do osebne pokojnine, ko dovrše deset let, ekfektivno prebiti v aktivni državni službi ali v službi državnih prometnih naprav. V ta čas se ne

šteje čas, ki ga je prebil uslužbenec na poslovanju v službi države ali državnih prometnih naprav kot pogodbeni uradnik ali dnevnica. Za takih deset let, ekfektivno prebitih v aktivni državni službi ali v službi državnih prometnih naprav, pripada uslužbenec kot osebna pokojnina 50% pokojninske osnove. Za ostali čas, ki se prizna civilnim uradnikom in ostalim državnim uslužbenec za pokojnino, jih pripadata za vsake nadaljnje leto po 2%, tako da dobe čez 35 let, ki se jim priznajo za pokojnino, popolno pokojninsko osnovo kot pokojnino. Uslužbenec državnih prometnih naprav, omenjenim v členu 125. zakona o državnem prometnem osebju, pripada 250%, tako da dobe čez 30 let popolno pokojninsko osnovo za pokojnino; onim, ki so omenjeni v členu 126. istega zakona, pa pripada za vsako nadaljnje leto, ki ga prebijejo v službi, omenjeni členu 26. istega zakona, 3:333%, tako da dobe čez 25 let, prebitih v tej službi, popolno pokojninsko osnovo kot pokojnino.

Začeta druga polovica leta se šteje za popolno leto.

Člen 2.

Če se oni civilni državni usluženci in uslužbeni državnih prometnih naprav, ki imajo najmanj eno ekfektivno leto, prebiti v državni službi ali v službi državnih prometnih naprav, zadržema v državni službi ali v službi državnih prometnih naprav, ki se dejano ne razlikujejo, a razlikujejo se po osebnih motivih. Tako delo nam je mnogo škodilo in na tako delo so gledali in nezaupanjem oni, ki so odločili o naši usodi in ki bi moralni imeti najlepše mišljene o učiteljstvu, da mu pomagajo.

Smatram, da se moramo oprijeti dela, da izdelamo notranjo vez in ideologijo udruženja in da izoblikujemo sami sebe ter prepričamo vse, da smo eno in da smo vsi složno zavzeti za dobrobit šole in stanu. Postopoma je treba urediti razmere v udruženju, polagoma je treba delati za kultiviranje članstva in odstranjevanje osebnih momentov v skupnosti ter vse sile usmeriti v ono smer, kjer se dela za stan in njegovo življenje. To delo mora prinesi koristi; tako delo daje pozitivne rezultate.

Dosti je mislil učitelj na druge; pobrati se mora tudi sam zase. Morebiti se dozdeva to komu sebično. Ne, to je samo za-

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vratimo. Ne frankiranih pisem ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročna letna 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Clan pov. UJU pišejo list s članino. Oglaši po ceniku in dogovoru, davek posebe. Poš. tek. rac. 11.197. Telefon 3112.

Vabilo

na
sejo širjega sosveta UJU
poverjenštvo Ljubljana,

ki bo dne 5. januarja 1930. v dvorani
Cetiskega doma v Celju.

Začetek ob 8. uri.

Dnevni red:

1. Poverjenikovo poročilo.
2. Poročila funkcionarjev.
3. Novi šolski zakon.
4. Položaj v organizaciji.
5. Samostojni predlogi.
6. Služljnosti.

Opomba: V smislu poslovnika so člani širjega sosvetov, vsi člani oziroma sosvetov in vsi predsedniki okrajin učiteljskih društev. Ako je predsednik začlan, ga nadomestuje podpredsednik. Zaradi izredne važnosti se pozivamo vse člane, da se je zanesljivo udeleže. Zato smo jo sklicali v Celje. Potnino predsednikom krijejo društva. Samostojne predloge posljite poverjenštu najkasneje do 2. januarja 1930.

UJU — poverjenštvo Ljubljana,

dne 18. decembra 1929.

Andrej Skuf,

Josip Kobal,

poverjenik.

Po 6. januarju je smatrala kraljevska vlada takoj kot eno svojih prvih nalog, da se zbere novo gradivo, a obenem uredi in pregleda že zbrani material, kolikor ga je že poprje zbral in prejšnjim vladam na razpolaganje stavljal na Glavni savez. V ta namen je sedanja vlada sestavila posebne odbore strokovnjakov, ki so takoj začeli z delom. Po pretekli izvestne dobe je nastal v delu nekak zastop. Po kratkem presledku se je z delom započelo na novo in morda ni več daleč čas, ko bo delo dovršeno.

Kot zastopnik Glavnega saveza sem aktivno sodeloval pri izdelovanju novega učiteljskega zakona in novega pokojninskega zakona. Vprašanje tega slednjega stoji danes na prvem mestu, dočim je problem učiteljskega zakona stavljen v drugo vrsto. To pa zaradi tega, ker odločujoči faktorji žele, da se oba zakona spremjam sočasno, ker sta v tesni medsebojni zvezi.

Pri reviziji teh zakonov so bili proučeni vsi momenti, katere je doslej Glavni savez poudarjal in jih zastopal. Ob tej priliki naj se namreč revidira tudi stalež dosedanjih upokojencev, tako, da bi pokojnino še nadalje spremjali sami tisti, ki so jo z dolgoletnim službovanjem v državni upravi res zaslužili.

Pri nas so danes upokojenci, ki so bili upokojeni proti njihovi volji, so pa med upokojenci tudi taki, ki so s štirimi leti ekfektivne državne službe bili upokojeni in prejemajo pokojnino.

V aktivno službo naj bi se pozvali vsi tisti upokojeni državni uslužbeni, ki so še mladi in sposobni za službo, s čimer bi se v proračunu dosegel znaten prihranek.

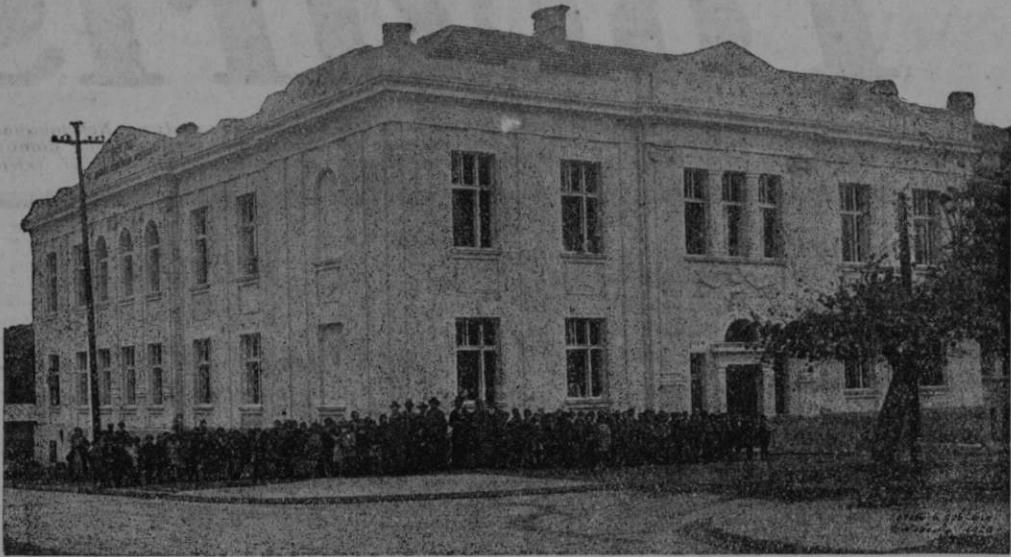
Kot starostno mejo za upokojitev bi se po tem načrtu določilo namesto starosti 65 let, kar tudi do danes z učiteljskim zakonom določeno, starost 68 let, ker so slučaji, da se poedini državni uslužbeni tudi po 65. letu starosti čutijo dovolj sveže in sposobne, da bi mogli še nadalje aktivno službovati.

Kar je pa najglavnije pri tej reviziji, je to, da se iz učiteljskega zakona odstranijo vse določbe o upokojitvah in upokojencih ter se vstavijo v novi zakon o pokojninah, kateri naj bi bil v kratkem izdan.

Projektiran je pokojninski sklad za vedenje in otroke državnih uslužbencev. Ta fond bi država le podpirala s primernimi subvencijami. Ker naj bi določbe o tem pokojninskem skladu bile spremete kot sestavni del v zakon o pokojninah, zato da zakonski načrt, dasi že povsem izdelan, ni bil odobren.

Danes plačuje država pod naslovom pokojnin 200,000.000 Din letno. Z neznatnim doneškom aktivnih in upokojenih državnih uslužbenec bi se mogla, tako sodijo, doseči še vsota približno 60,000.000

Djački dom UJU u Beogradu.

Meseca oktobra je bil dogovoren v Beogradu Djački dom, ki ga je zidal Udrženje Jugoslovenskega Učiteljstva. V tem domu, ki je namenjen kot zavetišče oni šolski mladini, ki bo prihajala na izlete v Beograd, bo prostor za mladinsko knjižnico in čitalnico in mladinski muzej. V njem se bo

do vršila tudi učiteljska zborovanja ter bodo v njem lahko tudi prenočevali učitelji, ki bodo prihajali v Beograd po opravkih. — UJU se je že preselilo o novi dom in v njim tudi uredništvo organizacijskih listov. Vse drugo bo pa urejeno v najbližji bodočnosti.

Reforma českih šol.

(Izvirni dopis »Učit. Tov.«).

V začetku tekočega šolskega leta so se otvorile prve češke reformirane šole. Tri od njih so nameščene v predmestijah glavnega mesta Prage, namreč v Nuslih, Mihlu in Hostivaru, ostale pa so se osnovale v mestih Říčaneh, Humpolcu in Zlinu na Moravskem. Učni načrt za praške reformirane šole je napravila reformna komisija na šoli visokega pedagoškega študija v Pragi pod vodstvom profesorja dr. V. Prihode. Glavna pažnja se je posvetila reformirani šoli druge stopnje, za katero je bilo predlagano ime »Komennium«.

Ministrstvo šolstva je dovolilo reformirane šole pod sledečimi pogoji:

1. Reformirana šola II. stopnje se mora imenovati »poskusna diferencirana meščanska šola«.

2. Zakoniti vzdrževalci šol se ne smejo brez njihovega dovoljenja bolj obremeniti, kakor so doslej.

3. Poskus se dovoljuje za šolsko leto 1929./30. in tem letu se bodo na diferencirano meščansko šolo sprejeli samo učenci, ki so dokončali peto šolsko leto.

4. Kot najnižji učni smotri se zahteva, da morejo dijaki nadaljevati svoje nake v drugem razredu dosedanjih meščanskih šol.

5. Dijaki poskusne šole, ki hočejo prestopiti bodisi kot javni učenci, bodisi kot privatisti na srednjo šolo, morajo položiti sprememni izpit iz vseh predmetov. Ministrstvo ne ugovarja proti temu, če hoče dijak, ki je položil izpit za srednjo šolo, nadaljevati svoje nake na poskusni šoli tako, da so obenem zapisani kot privatisti na kaki javni šoli.

6. Deželni šolski svet je pooblaščen storiti vse potrebne korake, da se reformirane šole otvorijo s 1. septembrom t. l.

7. Reformirane šole morata okrajni in deželni šolski nadzornik često nadzirati in o tem izčrpno poročati v mesecu maju ministrstvu.

Prve češke poskusne diferencirane meščanske šole imajo, kakor smo že zgoraj omenili, organizacijo, kakršno je pripravila reformna komisija na šoli visokega pedagoškega študija v Pragi.

Njihovo osnovo tvori šolska enotnost druge šolske stopnje od VI. do IX. razreda. Šole imajo 8 pollet in začno graditi na učni tvarini, ki jo je obravnavalo 5. šolsko leto osnovne šole.

Učna snov je diferencirana z ozirom na nadarjenost dijakov, a to šele od drugega semestra dalje. Šola ima v glavnem dva oddelka, namreč humanističnega in tehničnega. Na humanističnem oddelku se ozira na večjo teoretično nadarjenost dijaštva. Ta oddelek se približuje sedanjemu češki srednji šoli. Latinščina in francoščina ali pa angleščina so predmeti, ki si jih dijaki lahko sami volijo za študij. Če si dijak izvoli »klasično stroško« ima v nekaterih predmetih manjše število ur kakor v moderni stroki.«

V kolikor je mogoče, so predmeti v posameznih semestrih organizirani tako, da more dijak prestopiti brez posebne izgube energije in časa iz oddelka na oddelek. Ta organizacijska prožnost je eden od glavnih znakov poskusne diferencirane meščanske šole, kajti ravno ona omogoča potrebno pedagoško diferenciacijo.

E. Lippert — A. Lajovic.

Domoznanstvo za litijski okraj.

Litijsko okrajno učiteljsko društvo je že parkrat sprožilo misel, da bi izdalо knjigo domoznanstvenega pouka za svoj okraj. To misel mora vsak čim prisrčneje pozdraviti. Spisati tako knjigo pa ni samo obširno in težko delo, ki bi ga končno zmogel poeditenec, katerega bi lahko enostavno najeli in plačali. Delati bomo moralni zanje prav vsl. Zopet bomo stavili na preizkušnjo svoj ide-alizem, požrtvovnost in agilnost. Ako smo dovolj trdni bomo tudi prav gotovo uspeli.

Prav tako bo treba pričeti z zbiranjem materiala. Zamisel našega g. nadzornika, zbirati material po eni enotni dispoziciji, katero hoče on razposlati na vse šole, bo za

začetek prav dobrodošla. Seveda bo treba pozneje gotovo tudi v tem oziru še kake izpopolnitve, katere nam bo narekovala že praksa sama. Najenostavnije in najprimernejše je, da učiteljstvo vsake šole izdela za svoj šolski okoliš tozadovno obširno poročilo. Ta poročila pa bi potem, ko bodo že izdelana, predelana in popravljena na domačih učiteljskih konferencah, pošljali članom komiteja, ki ga bo treba za to na vsak način sestaviti. Po moji zamisli bo najbolje, če razdelimo ves okraj na več enot, kakor jih narekujejo že teritorialne razmere, n. pr.: zagorska kotlina, litijski predel itd. Gospodarske, industrijske in s tem seveda tudi so-

cialne razmere so v zagorski kotlini popolnoma druge, kot v litijskem predelu. Zaradi tega bo treba tudi dispozicijo za zbiranje materiala usmeriti za vsak predel v oni pravec, ki je zanj najbolj značilen in odločilen. V vsakem takem predelu pa bi določili enega kot zbiratelja materiala. Ti zbiratelji bi tvozili oni komite, ki bo izdelal program in navodila. Moral bo pritegniti k temu delu tudi kakega strokovnjaka v pomoč. Pozdravljam tudi predlog, da prevzame nalogo in dolžnosti komiteja odbor okrajnega učiteljskega društva, saj bo tudi ono to knjige izdalo in založilo, in ravno vsled tega ima dovolj posoda, da sodeluje ne samo kot sodelavec, ampak prevzame tudi vodstvo, ker bo gotovo tudi v organizatorskem pogledu najbolje in najlažje uspel. Dolžnost in naloga komiteja bo potem končna razporeditev vsega materiala, sestavljanje raznih statistik in za ureditev finančnega vprašanja.

Približno iste misli sem razvila o priliki poučnega tečaja v Jevnici dne 4. decembra t. l. Moj protigovornik pa je zahteval nekega vodstva v eni sami osebi, ki naj vse to urejuje in vodi. Nastopa proti moji trditvi, da že izdelanih poročil ne bo kazalo bistveno izpreminjati in dokazuje, da je treba v literarnem in tehnično-znanstvenem pogledu vendar poleg. To trdim tudi jaz sam, toda s pridržkom, da če tudi je v naših vrstah par ljudi, ki se tako radi nazivajo za žurnaliste, sem vendar mnenja, da tega tako važnega dela oni niso zmožni. Dolžnost komiteja bo torej tudi poiskati onega strokovnjaka X, ki ga med nami ni, da bo delo končno popravil in uredil v literarnem, kakor tudi v znanstvenem smislu.

Proti vodstvu v eni sami osebi sem tudi iz enostavnega razloga, ker bi obremenitev ene same osebe s tako obširnim delom okupirala ne samo ves njegov prosti čas, ampak bi se dotični moral, ako bi hotel te koliko uspeti, odtegovati tudi delu v šoli. Tega pa ne morem smatrati samo kot žrtev, temveč tudi kot nedopustno dejanje. Na podlagi take knjige pa bodo končno presojali tudi vse učiteljstvo našega okraja. Ne samo to, da bi se v takem vodstvu odražala premočna odvisnost in da bi to delo nosilo pečat ene same osebnosti, sem mnenja, da nam komite lahko v mnogo večji meri garantira za končen uspeh v vseh pogledih, kakor pa poedinec. Zavedati se moramo, da bomo to knjigo gradili vsi in bo zato ona tudi naše merilo in naš ponos!

Jože Tavželj.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA MIKOŠIČEVA CESTA 14/II.

En gros. En detail.

Napredovanja učiteljev.

Z ukazom so napredovali sledeči učitelji
a) v 1. skupino II. kategorije:

Fabjan Antonija v Mariboru, Tratnik Ana v Gornji Ponikvi, Šafarč Franc v Sv. Juriju ob Pesnicu, Zagor Franc v Sv. Juriju ob južni železnici, Svetek Viktorija v Vidmu ob Savi, Lenarčič Anton v Logatcu, Šinkovec Karla v Ljubljani, Likar Franjo v Celju, Antauer Evgen v Tišini, Musek Ljudevit v Sv. Vidu pri Ptaju, Dolinar-Gospodarič Roza v Kresnicah, Beniger Viljemina v Šmarju, Kalin Ivana v Ljubljani, Baukart Jan v Ljutomeru, Jančekovič Matevž v Slovenski Bistrici, Rusjan Ambrožij v Dornovi, Velikonjija Josip v Spodnji Poljskavi, Jeločnik Aleksander v Krizah, Ribičič Josip v Ljubljani, Vrhovec Stanislav v Logu, Pipan Marija v Javorjah, Sotenšek Viktor na Brdu, Grebenec Terezija v Ljubljani, Pogačar Andrej v Kamniku, Požar Metod v Bohinjski Bistrici, Jakopac Franjo v Senovem, Kalan Maks v Šmihelu, Hočvar Franca v Stari cerkvi, Doljak Valentijn v Gornjem Logatcu, Bonač Franc v Mostah, Tavčar Marija v Krškem, Ojstrž Ana v Ljubljani, Koželj Marija v Novem mestu, Pogačar Franja v Mavčicah, Cerar Marija v Ljubljani, Ahačič Josipina v Novem mestu, Šest Ana v Št. Jerneju, Jalen Terezija v Gorjah, Tavčar Ivan v Ljubljani, Miselj Ana v Koroški Beli, Legat Marija v Breznici, Šifrer-Čop Ana v Breznici, Kogej Mandelj Franja v Devici Mariji v Polju, Oranič Helena v Krizah, Reitz-Gantar Ana v Ljubljani, Franke-Kotnik Marija v Rudniku, Skala Anton v Mariboru, Šušteršič Viljem v Mariboru, Malenšek Josip v Mariboru, Zdolšek Bogomir v Letušu, Braz-Grilc Franja v Prevaljah, Osterc Jožica v Mali Nedelji.

b) 2. skupino II. kategorije:

Šparl Avgust v Mariboru, Kopriva-Canjkar Ana v Spodnji Poljskavi, Križ Otilija v Dolnji Lendavi, Ušen Terezija v Sv. Petru v Savinjski dolini, Urbajs Marija v Črešnjevcu, Rehar Marija v Mariboru, Presker Marija v Teharjah, Draksler Iva v Dobrničih, Petrič Ida v Zgornji Šiški, Eržen Zora v Begunjah, Ušenčnik Marija v Domžalah, Škrinjar Alojzij v Ljubljani, Sežun Andrej v Ljubljani, Pugelj Ivana v Sv. Lovrencu, Marinčič-Rajh Julka v Sv. Urbanu, Žlindra Valerija v Kostanjevici, Sušnik Marija v La-

Statistika „Naš rod“.

Osnovne šole v dravski banovini:

Statistika naročil za „Naš rod“ do 3. decembra 1929.

S R E Z	Število šol	Dosej načenih	v %	Število otrok	Naročnikov	v %
Brežice	20	14	4093	1008		
Črnomelj	31	21	3162	803		
Kamnik	43	27	4796	1436		
Kočevje	51	20	4977	1072		
Kranj	57	36	6083	1683		
Krško	32	25	6798	1836		
Laško	22	19	4244	1500		
Litija	34	21	5076	1506		
Ljubljana - mesto .	18	15	4638	1748		
Ljubljana-okolica vzh.	29	21	4331	1762		
Ljubljana-okolica zah.	29	23	4397	1368		
Logatec	22	19	3407	1805		
Novo mesto	44	24	6001	1232		
Radovljica	31	26	4316	1862		
Skupaj v bivši ljublj. obl.	463	311	66294	20619		
Celje	39	28	7012	2153		
Dol. Lendava	35	10	4973	386		
Dravograd	27	17	3582	1712		
Gornji grad	15	11	1770	612		
Konjice	18	11	2483	649		
Ljutomer	20	16	4306	1260		
Maribor - desni breg .	35	28	5475	2038		
Maribor - levi breg .	37	28	7548	2147		
Murska Sobota	50	20	6386	729		
Ptuj	39	38	8479	3158		
Slovenjgradič	24	20	3325	1263		
Šmarje	37	26	5640	1349		
Skupaj v bivši marib. obl.	376	253	60979	17456		
Skupaj v dravski banovini	839	564	67-22 %	127273	38075	29-91 %

Od 36 meščanskih šol naročilo 16, in sicer 1371 izvodov
Od 21 srednjih šol in učiteljskih naročilo 3, in sicer 158

skupaj 1529

z osnovnimi šolami 38075

skupaj 39604 izvodov

»NAŠ ROD«.

—nr. Prva številka je izšla te dni. Vsled ogromne naklade in vabstave priloge ter drugih nepredvidenih začetnih težko se je nekoliko zakasnila. Storili pa smo vse, da jo dobre naročniki še pred prazniki. V ta namen smo začeli najprej z ekspedicijo na šole, ki so oddaljene od pošte in železnice. Če bi

Zakon o narodnim školama.

5. decembra 1929.

(Službene Novine, 9. decembra 1929. Br. 289—CXIX.)

GLAVA I.

Opšte odredbe

§ 1.

Narodne škole su državne ustanove, čiji je zadatak: da, nastavom i vaspitanjem u duhu državnog i narodnog jedinstva i verske trpežljivosti, spremaju učenike za moralne, odane aktive članove državne, narodne i društvene zajednice; da šire prosvetu u narodu neposredno i posredno saradjom sa kulturnim ustanovama za narodno prosvećivanje.

§ 2.

Nastava je u narodnim školama, opšta i obavezna u celoj Kraljevini Jugoslaviji.

Svako dete, čiji su roditelji nastanjeni na teritoriji Kraljevine Jugoslavije, vaspita se prema svojim sposobnostima bilo u redovnoj narodnoj školi bilo u naročitim državnim zavodima a po odredbama ovoga Zakona. Državna vlast će pružiti roditelje ili staratelje, koji zanemaruju vaspitanje svoje ili poverene im dece, na vršenje dužnosti prema njima. Ona ima prava da od roditelja ili staratelja, koji su nesposobni za vršenje tih dužnosti (zbog raznih poroka, bolesti ili nemarnosti) oduzme decu i smesti u druge porodice ili u državne zavode.

§ 3.

Država se stara o otvaranju narodnih škola, postavlja i plaća sve nastavnike u njima, po odredbama ovoga Zakona.

§ 4.

Nastava je u narodnim školama besplatna u granicama ovoga Zakona.

Učenici narodnih škola ne plaćaju ni upisnu ni školarinu, niti kakve druge dažbine.

§ 5.

Svaka narodna škola ima svoj pečat sa državnim grbom, nazivom škole i imenom mesta u kome se nalazi.

§ 6.

Reči: nastavnici, učitelji i učenici, u smislu ovoga Zakona obuhvataju i nastavnice, učiteljice i učenice, ako drugče nije određeno.

GLAVA II.

Vrste narodnih škola i trajanje nastave.

§ 7.

Narodne škole su: osnovne škole i više narodne škole.

Narodne škole su i zabavišta, škole za nedovoljno razvijenu i defektну decu i ustanove, koje služe opštem narodnom prosvećivanju: analfabeti tečajevi, škole i tečajevi za domaćice, privredni tečajevi, higijenski tečajevi i slično.

§ 8.

Osnovna škola traje četiri godine (prvi, drugi, treći i četvrti razred), a viša narodna škola za decu koja su svršile osnovnu školu pa do navršene četrnaest godine takođe četiri godine (prvi, drugi, treći i četvrti razred).

Za svih ovih osam razreda školovanje je obavezno.

§ 9.

Za decu kojoj državni jezik naše Kraljevine nije materjni može se uz osnovnu školu otvoriti pripravni razred. On se ne računa u propisanu broj godina obveznog školovanja. Upis u pripravni razred nije obavezan.

§ 10.

Deca, koja posle svršenog četvrtog razreda osnovne škole produže školovanje u građanskoj, srednjoj ili kojoj stručnoj školi, oslobođavaju se od daljega pohađanja narodne škole. To vredi i za one učenike koji pre navršene četrnaeste godine odu na zanat i trgovinu ili pohode zanatsku trgovacku školu.

Ko iz pomenutih škola, odnosno zanata, istupi pre vremena kada bi svršio obavezno školovanje u narodnoj školi, mora se vratiti u nju da dovrši propisano osmogodišnje školovanje.

§ 11.

U osnovnoj školi vrši se samo redovna nastava. U višoj narodnoj školi vrši se redovna ili skraćena nastava.

Koliko će biti olakšica u pogledu raspoloženja rada po mesecima u godini za one razrede više narodne škole koji imaju skraćenu nastavu određuje Ministar prosvete prema mesnim prilikama, po predlogu mesnog školskog odbora i bana.

U koliko je redovna nastava već zavedena, na ostaje nepromjenjena.

§ 12.

Gde su roditeljima neophodno potrebna deca iz viših narodnih škola kao pomoć za vreme poljskih radova može Ministar prosvete u razredima za koje je potrebno, na predlog mesnog školskog odbora, uvesti re-

dovnu nastavu u pet zimskih meseci, od početka novembra do kraja marta, i skraćenu nastavu u ostalo vreme školske godine.

§ 13.

Osnivanje zabavišta je obavezno za veće gradove i industrijske centre.

Zabavišta se mogu otvarati na zahtev opština ili roditelja, ako se za pohađanje upiše najmanje 50 dece, ili gde prosvetne vlasti to nadu za potrebu.

Upis u zabavišta nije obavezan.

U zabavišta se primaju deca muška i ženska od navršene četvre godine. Program i način rada u zabavištu propisuje Ministar prosvete.

U zabavištu se ne sme izvoditi nastava propisana za osnovne škole.

§ 14.

Škole za nedovoljno razvijenu i defektну decu pohađaju ona deca koja su nesposobna da prate nastavu u narodnoj školi (slepa, gluhonema, telesno i duševno zaostala).

§ 15.

Škole za nedovoljno razvijenu i defektну decu izdržavaju se o državnom ili banovinskom ili zajedničkom trošku. Program i način rada u tim školama propisuje Ministar prosvete naročitim pravilnikom. Ove škole su po pravilu internatski uređene.

Ministar prosvete će odobriti, a prema budžetskim sredstvima i pomagati, i one škole i ustanove za duševno zaostalu i defektну decu, koje su osnovane od samoupravnih tela, privatnom inicijativom ili od humanih udruženja.

§ 16.

U cilju narodnog prosvećivanja i privrednog usavršavanja otvaraju se škole i privremeni tečajevi prema potrebama pojedinih krajeva. Ovamo spadaju škole i tečajevi za domaćice, kao i tečajevi za odrasle nepismene (analfabete), i drugi tečajevi.

GLAVA III.

Otvaranje i izdržavanje škola.

§ 17.

Osnovna škola će se otvoriti onde gde u okolini od 4 kilometra u poluprečniku (radijusu) ima najmanje 30 dece obavezne da pohađaju školu.

Tamo gde bi pristup školi bio otežan, škola će se otvoriti i sa 20 učenika.

Više narodne škole otvaraće se postupno prema otvorenim uslovima u tom mestu.

§ 18.

U mestima gde nisu ispunjene pogodbe za otvaranje škole, a ima najmanje 10—20 dece dorasle za školu, mogu se otvoriti privremene školske stanice ili ambulantne škole.

U školskim stanicama traje rad od 1. septembra do kraja juna. Nastavu izvodi učitelj susedne škole tri puta nedeljno po pola dana. U ambulantnim školskim rad traje pet meseci u jednoj školskoj godini. U njima rade mlađi učitelji koji nemaju stalno mesto službovanja, nego rade pet meseci u jednom, a pet meseci u drugom mestu.

Upravne opštine daju za ove ustanove zgradu, ogrev i najpotrebniji nameštaj kao i podvozna sredstva ili naknadu za podvoz nastavnica, a nagradu nastavnicima dodeljuje Ministarstvo prosvete.

Na kraju rada drži se ispit u prisustvu školskog nadzornika, na kome se utvrđuje rad i postignuti uspeh za svakoga učenika.

§ 19.

Školska opština je školska upravna jedinica koju čine jedna ili više upravnih opština ili delovi istih. Dužnost školske opštine je da izdržava jednu ili više škole. Svako naselje mora biti u sastavu jedne školske opštine.

Pored imena mesta može škola nositi ime koga od istorijskih priznatih naših nacionalnih velikana. Ovo ime određuje Ministar prosvete, prema predlogu banske uprave.

§ 20.

Svaka školska opština ima svoj mesni školski odbor.

§ 21.

Gde u upravnoj opštini u smislu ovoga Zakona treba da bude više škola, opštinski odbor određuje mesto i područje za pojedinačnu školu.

Ovoj izbor zemljišta i određivanje područja konačno rešava ban.

§ 22.

Dužnosti upravne opštine za školu su: dati potrebno zemljište za školu, školsko dvorište, igralište, zemljište za praktičnu poljoprivrednu nastavu, učiteljski vrt (u sečim obavezno, a u gradovima po mogućству), i za učiteljske stanove, sve to po mogućству u blizini škole; starati se da svi putevi koji vode školi budu ispravni.

§ 23.

Dužnosti školske opštine su ove:

1. sagraditi i u dobru stanju održavati školske zgrade, u kojima moraju biti: po-

trebne učionice i radionice, udešene prema higijenskim i pedagoškim pravilima; po mogućstu dvorana za školske svečanosti, koja će služiti i za sobnju gimnastiku; potrebitne kancelarije i zbornica; stanovi za nastavnike i za poslužitelje;

2. nabavljati nameštaj i učila za školu, a siromašnji deci knjige i školski pribor;

3. davati ogrev za školu, upravitelja i školskog poslužitelja, ako stanuju u školskoj zgradi;

4. starati se o otvaranju novih škola, odeljenja i tečajeva u smislu § 16 ovoga Zakona;

5. starati se, po mogućnosti, za školske kuhinje kao i za obdaništa za decu;

6. gde je god moguće stvoriti i urediti školska kupatila i dečje poliklinike za specijalna lečenja;

7. podmirivati sve stvarne potrebe oko izdržavanja škola (opravki školskih zgrada, plaćanje služitelja, osvetljenja, pribora za zabavišta i dr.);

8. pomagati prosvetne ustanove, kojima se širi opšta prosvera u narodu.

§ 24.

Industrijska preduzeća dužna su pomagati školskoj opštini u podizanju školskih zgrada i učiteljskih stanova, ako ne učestvuju u srazmeru sa obimom preduzeća u tome mestu u snašanju opštinskih tereta ili ako nemaju sopstvenih školskih zgrada. U tome slučaju o doprinisu ovih preduzeća odlučuje opšta upravna vlast. Ovaj doprinos ne može biti veći od sume, koju bi preduzeće platilo za školsku opštinitu, ako bi se u dotičnoj upravnoj opštini oporezovalo.

§ 25.

Svaka školska opština mora imati svoj budžet. Školski budžet sastavlja školski odbor dotične školske opštine. Ako se školska opština podudara sa upravnom opštinitom, ili ako je više školskih opština pod jednom upravnom opštinitom, onda školski odbor budžet predlaže upravnoj opštini koja o njemu raspravlja i uvršćuje ga u svoj opštinski budžet, a školski odbor ima pravo žalbe sreškom načelniku, ako drži da su njegovi zahtevi opravdani. U slučaju da školska opština obuhvata više upravnih opština ili delove upravnih opština, onda školski budžet sastavlja školski odbor dotične školske opštine i predlaže preko sreskog načelnika banovinskom školskom odboru. Kad ga banovinski školski odbor odobri, dostavlja ga odboru nadležne upravne opštine da ga uvrsti u godišnji opštinski budžet. Upravne opštine ne mogu budžet školski odeliti od budžeta za opštinske potrebe, nego ga imaju uvrstiti kao sastavni deo opštinskog budžeta pod posebnim naslovom »Nastava narodnih škola« i s njim ga zajedno predložiti višoj vlasti.

§ 26.

U budžetu se predviđaju sume za redovno izdržavanje škola. Povećanja ne smeju da pređu 10% ranijeg školskog budžeta. Veće opravke i investicije, koje prelaze povećanje 10% preko školskog budžeta za isteklu godinu, mogu se učiniti samo ako ih, s obzirom na ostala opterećenja te opštine, odobri Ministar prosvete i Ministar Finansijski.

§ 27.

Zgrade narodnih škola moraju biti na podesnim zdravim mestima; moraju biti suve i svetle, i imati dovoljno prostora za učenike.

Ministar prosvete u sporazumu sa Ministrom građevina i Ministrom socijalne politike i narodnog zdravlja propisuje uredbom odredbe o podizanju školskih zgrada i učiteljskih stanova, o nameštaju, o uredenju školskih vrtova, dvorišta i drugo, kao i odnosne ugledne planove za školske zgrade.

§ 28.

Gde opština nema podesnog zemljišta može ga nabaviti putem izvlašćenja (eksprezijacije).

§ 29.

Škola mora pored stana upravite ljevog imati u blizini škole onoliko propisnih stanova za nastavnike koliko ima posebnih odeljenja, kao i stan za jednog poslužitelja. Bez propisnog broja ovih stanova sa potrebnim prinadležnostima ne može se otvoriti škola niti novo odeljenje.

U varošima i varošicama može opština umesto stana dati stanarinu. Stanarina iznosi: u Beogradu i Zagrebu po 500 dinara mesečno na svakog nastavnika, u varošima preko 50.000 stanovnika po 400 dinara, varošima između 30.000 i 50.000 stanovnika po 350 dinara, varošima ispod 30.000 stanovnika po 300 dinara, varošicama po 200 dinara.

§ 30.

Po odobrenju nadležnih vlasti, škols

GLAVA IV.

Nastava.

§ 42.

Nastavni predmeti u narodnim školama su:

1. nauka o veri sa moralnim poukama;
2. narodni (srpsko-hrvatsko-slovenački) jezik;
3. narodna povest (istorija) s najznamenitijim dogadjajima iz opšte povesti;
4. zemljopis naše države s osnovnim poznavanjem drugih zemalja;
5. račun sa osnovima geometrije i geometrijskog crtanja;
6. poznavanje prirode;
7. praktična privredna znanja i umenja prema potrebama kraja;
8. higijena;
9. domaćinstvo;
10. ručni rad sa naročitom primenom na rodnih motiva;
11. crtanje;
12. lepo pisanje;
13. pevanje;
14. telesne vežbe po sokolskom sistemu.

§ 43.

Verska nastava je obavezna za sve priznate veroispovesti. Veronauku predaju sveštenici ili učitelji dotične konfesije, prema želji roditelja. Sveštenik-veroučitelj mora biti državljanin Kraljevine Jugoslavije.

Gde se roditelji odluče da veronauku predaju učitelj, ali nema učitelja iste veroispovesti koje su i učenici, veronauku će predavati sveštenik, a gde nema ni jednih ni drugih, veronauku će predavati druga pogodna lica.

Veroučitelje-sveštenike postavlja Ministar prosveće iz reda kandidata predloženih od nadležne vlasti dotične konfesije, a nagradu im određuju i plaćaju mesne verske opštine ili sami roditelji. Isto ovo važi i za druga lica koja u nedostatku sveštenika i učitelja predaju veronauku.

Veroučitelji: sveštenici, radi zadobijanja potrebne pedagoško-metodske spreme polazu naročiti veroučiteljski ispit.

Veroučitelje-sveštenike i druga lica van učiteljskih i svešteničkih krugova koji predaju veronauku Ministar prosveće će na predlog banske uprave razrešiti dužnost, ako njihov rad u školi ne odgovara pedagoško-metodskim načelima ili njihovo držanje u školi i van nje nije u skladu sa opštim ciljevima narodnih škola.

Nastavni plan i program iz veronauke propisuje Ministar prosveće po saslušanju Ministarstva pravde.

§ 44.

Opšta redovna nastava u narodnoj školi izvodi se na državnom jeziku i po nastavnom planu i programu koje propisuje Ministar prosveće, po saslušanju Glavnog prosvetnog saveta, za celu državu, rukovodeći se načelom koncentracije nastave u aktivnog učešća učeničkog.

Nastavni program treba da pruži mogućnost za prilagođavanje nastave prilikama i potrebama života u kraju u kome se škola nalazi. U višoj narodnoj školi nastava razvija smisao za poljoprivredu, a za zanat, trgovinu i industriju gde je to potrebno.

§ 45.

U mestima gde u znatnoj meri stanuju državljeni drugog jezika, otvorice se posebna deljenja osnovne škole za njihovu decu. U ovim deljenjima ne može biti manje od po 30 učenika. Izuzetno se može otvoriti ovakvo deljenje i sa 25 učenika, o čemu odlučuje Ministar prosveće.

Program i plan nastave isti je kao i u ostalim osnovnim školama u zemlji.

Nastava u ovim deljenjima izvodi se na maternjem jeziku učeničkom. U ovim deljenjima predaje se državni jezik kao obavezan predmet.

Gde u mestu ima više deljenja iste narodne manjine, ona mogu imati svog posebnog upravitelja.

§ 46.

Ako u mestu postoji deljenje, odnosno škole sa nastavnim jezikom državnim, a uz to i posebna deljenja ili škole sa nastavnim jezikom druge koje narodnosti, moraju deca državnoga maternjeg jezika pohađati osnovnu školu s državnim nastavnim jezikom; deca druge narodnosti i jezika mogu, po volji roditelja, pohađati deljenja s državnim nastavnim jezikom mesto deljenja svog maternjeg jezika.

Deca jedne narodne manjine ne mogu polaziti školu druge narodne manjine.

U mestima gde ima dece narodnih manjina školski obavezne, koja po svome broju ne mogu imati nastavu na maternjem jeziku, moraju ta deca polaziti školu s državnim nastavnim jezikom.

§ 47.

U svima narodnim školama nastavu izvode državni nastavnici i oni moraju potpuno vladati državnim jezikom. To važi i za veroučitelje.

Učiteljice poučavaju prema potrebi u ručnom radu u domaćinstvu i učenice iz onih deljenja, u kojima inače redovnu nastavu vrše učitelji.

§ 48.

Narodne škole su nepodeljene ili podejljene.

Škole s jednim nastavnim licem (za opštu nastavu), koje poučava sve učenike dotične škole, jesu nepodeljene; one s dva ili više nastavnih lica, u kojima se deca razdele na pojedina nastavna lica za poučavanje, jesu podejljene.

§ 49.

Učenici, koje poučava jedno nastavno lice u posebnoj školi, čine školsko deljenje.

Učenici se, radi nastave, raspoređuju u razrede. Razred čine učenici, koji zajedno uče jedne iste predmete po jednom istom nastavnom programu.

U školama, gde jedan nastavnik poučava u isto vreme više razreda, mogu se spozniti učenici dvaju, a u višim razredima našodne škole i triju razreda u jedan kombinovan razred.

Učenici ovako kombinovanog deljenja redovno se zajedno poučavaju u istoj stvarnoj gradi, te se prema tome mogu za tu svrhu prirediti i naročiti udžbenici.

§ 50.

Vaspitanje muške i ženske dece je za jednico.

Gde prilike dopuste, imaju se odvojiti muška i ženska deca u zasebne muške i ženske škole ili u zasebna deljenja.

§ 51.

Svaki nastavnik ima svoje deljenje.

Odeljenje s jednim razredom po pravilu ne može imati više od 50, a sa više razreda više od 40 učenika. Kad broj učenika buđe veći, deljenje se deli.

§ 52.

Uza svaku seosku narodnu školu, a po mogućству i uz druge, mora biti školski vrt, koji ima služiti za opšte nastavne svrhe a naročito za nastavu iz prihodnih nauka, praktično vežbanje učenika u poljskoj privredi kao i školska kuhanja za vežbanje učenika u kućanstvu. Ministarstvo prosveće propisac će uzorne planove za školske vrtove.

Prihod od ovih vrtova pripada nastavnicima.

Podela ovoga prihoda uređuje se pravilnikom.

Ministar prosveće određuje, gde je potrebno, tri dana u godini, kada će učenici našodnih škola, pod vodstvom učitelja, vršiti pošumljavanje i podizanje nasada.

Na pojedinim mestima osnovaće se školski gajevi. Brigu o održavanju nasada (odbrana od suše, stoke itd.) vodiće učenici po uputstvima učitelja.

§ 53.

Narodna škola mora imati zbirke potrebnih učila i knjižnicu za učitelje, učenike a po mogućству i za gradane školske opštine.

§ 54.

Školski rad redovno traje deset meseci, od početka septembra do kraja juna, a školska godina se računa od 1. septembra do 31. avgusta.

Veliki školski odmor traje redovno dva meseca, u julu i avgustu. Ostale odredbe o prekidu školskog rada zbog potreba pojedinih krajeva, o praznicima, kao i ekskurzijama i svečanostima školskim, propisac će Ministar prosveće pravilnikom.

§ 55.

Na dan 28. juna održaće se u svakoj našodnoj školi završna školska svečanost. Tačka će se vršiti i nagradivanje ili pohvaljivanje učenika koji su odlični ili vrlo dobri iz učenja i vladanja.

GLAVA V.

Učenici.

§ 56.

U školu se upisuju sva sposobna muška i ženska deca, koja do kraja dotične kalendarske godine navršaju sedmu godinu.

Telesno i duševno osobito razvijena deca mogu biti upisana u školu i s potpuno navršenom šestom godinom, ako u školi ima dovoljno mesta.

§ 57.

Upis učenika vrši mesni školski odbor najdalje do 1. jula svake godine, na osnovi lekarskog pregleda sve dece za školu dorasle, po spisku koji pod svojom odgovornošću sastavlja upravna opština i prema njemu, preko roditelja, poziva decu pred školski odbor.

Utvrdeni spisak upisane dece uz spisak one dece, koja su ostala neupisana, potpisuje mesni školski odbor i šalje opštjoj upravnoj vlasti na pregled i odobrenje. U spisku neupisane dece obrazložava se zašto nisu upisana.

Prilaže se i sve molbe i žalbe, ako bi bilo.

Na koji će se način vršiti lekarski pregled dece za upis u školu propisac će Ministarstvo socijalne politike i narodnog zdravlja u sporazumu sa Ministarstvom prosveće.

§ 58.

Na osnovi lekarskoga pregleda oslobođavaju se od pohađanja narodne škole deca:

1. koja zbog telesne nesposobnosti ne mogu dolaziti u školu niti mogu s uspehom pratiti nastavu (slepa, gluhotena itd.);
2. koja su bolesna uma ili su umno nedovoljno razvijeni;
3. koja boluju od zaraznih bolesti.

O ovoj deci uprava škole i dalje vodi računa po § 15.

§ 59.

U slučaju neotklonljivih prepreka za redovno pohađanje škole Ministarstvo prosveće dozvoliće privatno polaganje ispita. Ovo važi za decu koja žive na kulama svetiljama (na pučini), opservatorijama na visokim planinama, na ostrvima gde nema škola i tome slično; takođe i za decu koju dugotrajno bolevanje sprečava da redovno pohađaju školu. Takva deca moraju polagati ispit svake godine u najbližoj školskoj opštini.

Privatnog učenika ne može ispitivati ono lice koje ga je poučavalo.

§ 60.

Sva upisana deca moraju redovno dolaziti u školu. Za izostajanje su odgovorni roditelji ili staratelji, a i oni koji bi školsku decu primili u službu.

Izostanak od škole opravdavaju ovi slučajevi:

1. bolovanje deteta;
2. smrt člana porodice;
3. elementarna nepogoda, kad poplava, oluja, vejavica ili snežni snetovi spreče dozak u školu.

Pripremeno ne smeju polaziti školu deca koja su od toga isključena po sanitetskim propisima.

§ 61.

Učitelj vodi tačnu evidenciju o izostajanju učenika od škole, pa ih prema prilikama opravlja ili ne opravda.

O neopravdanim izostancima sastavlja poseban izveštaj prema potrebi, a najmanje svakog prvog i petnaestog dana u mesecu i dostavlja ga preko upravitelja mesnom školskom odboru.

Mesni školski odbor pozove preko pošte glavarstve opštine roditelje ili staratelje najdalje u roku od četrnaest dana i posle pisnog saslušanja izriče kaznu, koja može biti:

1. opomena;
2. novčana kazna od 10—20 dinara na jedan izostali dan.

Kazne se po pravilu upotrebljavaju označenim redom. U težim slučajevima može se preko reda upotrebiti teža kazna.

Protiv kazne mesnog školskog odbora može se u roku od osam dana žaliti opštjoj upravnoj vlasti protiv čije odluke nema žalbe.

Novčane kazne izriču se u korist Državnog školskog fonda. Naplaćuje ih opštinska uprava (poglavarstvo) u roku od petnaest dana po prijemu presude. U slučaju da uprava opštine ne naplati kaznu od roditelja u određenom roku, plaća je pretsednik (poglavar) dotične opštine. Novčana kazna se može isplaćivati roditeljima zameniti radom na školskim ili opštinskim poslovima, na njihovu molbu.

Bliže odredbe o postupku pri izricanju i izvršenju ovih kazni propisuje Ministar prosveće.

§ 62.

Roditelj, koga pozove mesni školski odbor, mora se pozivu odazvati. Ako se ne odazove, dužna je opštinska vlast postupiti isto onako kao i u slučajevima neodazivanja poziva koje druge javne vlasti.

Učeničko vladanje ocenjuje se ocenama: odlično, vrlo dobro, dobro, loše.

Prevođenje učenika u stariji razred vrši se krajem školske godine na osnovi ocene uspeha.

Kod odlučivanja o prelazu učenika u stariji razred ima se uzimati u obzir celokupan njegov napredak u školi. Onaj učenik, koji pokaže uopšte slab uspeh, a nema izgleda da će dostići drugove u starijem razredu, ostavlja se da ponovi razred.

§ 64.

Prevođenje učenika iz jedne škole u drugu vrši se na zahtev roditelja, naročitim prevodnicama, koje upravitelj škole neposredno šalje upravitelju one škole, u koju učenik prelazi.

Prevodnicu dobijaju i oni učenici, koji pre navršenoga obaveznog škоловања, a po navršetku 14 godina života, prelaze u građansku, srednju stručnu školu, ili odu na zanat ili trgovinu (§ 10).

Iz spiske knjige prve škole učenik se opraštuje onda, kada upravitelj druge škole odnosno sopstvenim radnjem izvesti da je učenik tamo upisan.

Učenici, koji su svoju školsku dužnost po navršetku godine obveznog škоловања ispunili, ispisuju se iz škole i dobijaju svedočanstvo o svršenoj osnovnoj, odnosno višoj trgovini.

§ 80.

U slučajevima kraće bolesti ili odsustva pojedinih nastavnika razredi se, po pravilu, spajaju u odeljenja s većim brojem dece.

§ 81.

Svi nastavnici moraju se vladati u službi i van službe onako kako dolje obrazovanim ljudima i vaspitačima omladine i naroda.

Učitelj je dužan davati primer građanske, verske, političke i kulturne trpežljivosti. Zato on ima izbegavati sve akcije privatnog i javnog, naročito čisto političkog, karaktera, koje mogu dovesti do ove netrpežljivosti. To ga radi učitelji ne mogu biti ni članovi organizacije koje su ma u kome pogledu štetne po ciljeve narodnih škola (§ 1), niti se zanimati poslovima koji se ne slažu sa učiteljskim pozivom.

Za vršenje drugih takvih poslova, osim učiteljskih, moraju oni prethodno tražiti odobrenje od Ministra prosvete.

§ 82.

Nastavnici će pomagati svaki rad van škole, koji se preduzima radi prosvetovanja širih narodnih krugova u duhu ovoga Zakona. Ministarstvo prosvete će prema svojim budžetskim sredstvima određivati nagradu onim nastavnicima, koji budu s osobitim uspehom radili na narodnom prosvetovanju van škole, kao i za rad u posebnim tečajevima.

§ 83.

Svaki izostanak od dužnosti mora nastavnik blagovremeno i potpuno opravdati na način koji je propisan Zakonom o činovnicima.

3. Prava nastavnika.

§ 84.

Svi nastavnici državnih narodnih škola su državni činovnici i imaju položaj i sva prava državnih činovnika po Zakonu o činovnicima i ostalim službenicima građanskog reda od 31. jula 1923. godine, ukoliko ovim Zakonom nije drugačije određeno. Svi državni nastavnici narodnih škola imaju pravo na stan, odnosno stanašinu, po § 23. i § 29. ovog Zakona, kao i na ogrev po selima.

Učiteljica udata za neučitelja ne može dobiti stan u naturi.

§ 85.

Ne može se prevesti u učiteljsku službu činovnik:

a) koji ima više od 30 godina, ako pre toga nije bio učitelj;

b) koji je bio učitelj, ali je imao prekid duži od deset godina u vanprosvetnoj službi;

c) koji je bio učitelj, ali ima više od 35 godina službe;

d) koji je zbog nepodobnosti za učiteljsko zvanje već jednom uklonjen iz učiteljske službe.

§ 86.

Učitelj, koji je bio van učiteljske službe više od pet i manje od deset godina, može se ponovo primiti u učiteljsku službu ako ponovo ponovi praktični učiteljski ispit i ako dokazde da njegovo dotadanje vladanje i zanimanje neće škoditi učiteljskom pozivu.

§ 87.

Kad učitelj ili zabavila navrši 35 godina na efektivne državne službe, ima prava na onoliku penziju, koliko su mu bile poslednje godišnje redovne prinadležnosti uvećane sa 15% osnovne plate.

Nastavnici koji budu penzionisani pre navršenoga vremena za punu penziju, dobijaju u ime penzije 50% od penziskoga osnova za prvi deset godina službe, a za svako dalje pola godine službe određuje se procenat u smislu poslednje alineje čl. 140. Zakona o činovnicima i ostalim službenicima građanskog reda od 31. jula 1923. godine.

Po navršenoj 35 godini efektivne službe nastavnici se po molbi stavljaju u penziju.

Učiteljice, majke koje imaju više od troje dece, mogu se posle navršenih 20 godina efektivne službe penzionisati po svojoj molbi, s pravom na penziju koja im prema godinama službe pripada.

4. Disciplinski propisi.

§ 88.

Nastavnici i školski nadzornici koji se ogreši o svoje dužnosti kazne se prema odrdbama ovoga Zakona.

Kazne su: 1. opomena; 2. ukor; 3. gubitak plate od tri dana do tri meseca; 4. premeštaj u drugo mesto bez naknade selidbenih troškova; 5. otpust iz službe bez gubitka stečenih prava u slučaju povratka u službu; 6. otpust iz službe s gubitkom nekih ili svih stečenih prava; 7. stavljanje u penziju bez umanjenja ili sa umanjenom penzijom.

Kazne se određuju prema veličini krivice, prema okolnostima koje olakšavaju ili otežavaju krivicu, i prema tome da li se nastavnik kazni prvi put ili se kazna ponavlja.

Nijedna se kazna ne može izreći dok se krivica potpuno ne isledi i dok se nastavnik pismeno ne sasluša.

§ 89.

Opomenom kazni nastavnike upravitelj. Opomenom i ukorom kazni sreski načelnik. Gubitkom plate do petnaest dana kazni ban. Ostale kazne može izreći samo Ministar.

U roku od petnaest dana može se nastavnik žaliti sreskom načelniku protiv kazne koju je izrekao upravitelj i Ministru protiv kazne koju je izrekao sreski načelnik ili ban.

Ministar prosvete obrazovaće pri Ministarstvu prosvete naročiti disciplinski odbor od pet lica pod predsedništvom načelnika za osnovnu nastavu, koji će kao savetodavno te lo davati mišljenja po onim nastavničkim

krivicama po kojima kaznu izriče Ministar. U težim slučajevima može Ministar prosvete pre donošenja svoje odluke iziskati mišljenje Glavnog prosvetnog saveta.

§ 90.

Krivate nastavnika izviđaju upravitelji ili školski nadzornici u slučajevima školske prirode, inače to biva redovnim putem preko zemaljskih vlasti.

Izviđanje nastavničkih krivica vrši se po redovnoj nadležnosti ili po neposrednom na redenju Ministra prosvete koji u tom slučaju može odrediti i svog specijalnog islednika.

Za vreme sudskega isledenja nastavnik se prema prirodi krivice može ukloniti od dužnosti i za to vreme prima polovinu plate pa ako se oslobodi kao nevin, vraća se u službu i dobiva zadržanu polovinu plate. A ako se oslobodi iz nedostatka dovoljnih dokaza, onda Ministar po predlogu Glavnog prosvetnog saveta, rešava da li će nastavnik i dalje ostati u službi.

Nastavnik koji bude osuđen na kaznu zatvora veću od šest meseci gubi platu za vreme zatvora.

Nastavnik koga zemaljski sudovi osude za bezčasna dela otpušta se iz službe s gubitkom svih stečenih prava. Ovakav se nastavnik ne može povratiti u državnu službu.

§ 91.

Nastavnici koji u dve godine uzastopce dobiju nedovoljnu ili rđavu ocenu otpuštaju se iz službe.

Ako su stekli pravo na penziju otpuštaju se bez prava na ličnu penziju.

§ 92.

Ako se nastavnik koji je jedanput kažnjen opomenu ili ukorom ili gubitkom plate do petnaest dana, u toku od tri godine posle toga ni u čem ne ogreši o svoje dužnosti smatra se kao da nije ni kažnjen.

Nastavnik koji je jedanput otpušten iz službe može se opet vratiti u službu po predlogu Glavnog prosvetnog saveta, a s obzirom na njegovo vladanje i zanimanje posle otpusta i s pogledom na opšte zakonske propise.

5. Postavljanja, premeštanja, otpuštanja i penzionisanja.

§ 93.

Gde god je moguće, učitelji koji prvi put stupaju u službu određivaće se u prvoj godini službe, a učiteljice za prve dve godine na rad samo u školama sa najmanje dva nastavnika.

Novim učiteljskim kandidatima daje preće pravo na bolja mesta samo svedočanstvo i boljem uspehu na učiteljskom diplomskom ispitu.

Učitelji iz prvoga stava ovoga paragrafa, po navršenoj prvoj i učiteljice po navršenoj drugoj godini službe, premeštaju se obavezno u manje seoske škole.

Broj praznih učiteljskih mesta objavljuje Ministarstvo prosvete krajem svake školske godine.

§ 94.

Postavljanje, premeštanje, penzionisanje i uvažavanje ostavke službenika obuhvaćenih ovim Zakonom vrši se ukazom na predlog Ministra prosvete ili neposrednim rešenjem Ministra prosvete.

Od ovoga se izuzimaju službenici od 2. grupe III. kategorije pa na niže; njih nasvojoj teritoriji postavlja ban. No premeštanje ovih službenika iz jedne banovine u drugu vrši Ministar prosvete.

§ 95.

Nastavnik može ostaviti službu samo onda kad mu bude uvažena ostavka.

Ostavka se može podneti po isteku školske godine, i onda mora biti uvažena u smislu Zakona o činovnicima i ostalim službenicima građanskog reda. Ostavka podneta pre isteka školske godine ne mora biti uvažena, a ako se uvaži, učitelj ne može dobiti drugo mesto u toku te školske godine.

Ako nastavnik, bez odobrenja i bez dovoljnog opravdanja, izostane od svoje dužnosti pet dana u mestu, ili deset dana van mesta, ili ako ne ode na novu dužnost za deset dana od dana saopštenog mu postavljanja ili premeštaja, smatra se da je napustio službu, i njegovu se mesto oglašava za upražnjeno u smislu čl. 133. t. 7. Zakona o činovnicima i ostalim službenicima građanskog reda od 31. jula 1923. godine.

§ 96.

Ako je nastavnik za vreme školovanja uživao državnu pomoć, ne može mu se uvažiti ostavka niti dopustiti prelaz u drugu državnu službu, dok kao nastavnik ne otsluži dva puta onoliko vremena koliko je pomoć primao, ili dok ne vrati primljenu pomoć.

Isto tako i nastavnik koji se uz državnu pomoć spremao za rad u specijalnim školama (za nedovoljno razvijenu i defektну decu, domaćičke škole i dr.) moraće raditi u tim školama najmanje dvaput onoliko vremena, za koliko je uživao državnu pomoć (u odsustvu, novcu ili inače) ili vrati primljene prinadлежnosti i pomoć.

§ 97.

Premeštaji se vrše po pravilu samo na kraju školske godine.

Za vreme trajanja školskog rada (od 1. septembra do kraja juna) ne mogu se vršiti premeštaji po molbi. O izuzecima, ako nisu protivni interesima službe, odlučuje Ministar prosvete.

§ 98.

Po svršetku školske godine, a najdalje do 5. jula banske uprave podneće Ministarstvu prosvete predlog za raspored nastavnika po družbenih narodnih škola.

Ovaj predlog podnose banske uprave sa glasno članu 62. Zakona o činovnicima i ostalim službenicima građanskog reda, uzimajući u obzir i sledeće okolnosti dotočnih nastavnika:

1. uspeh u školi;

2. uspešan rad u seoskim školama u ne-podeljenim odeljenjima i težim mestima;

3. rad na narodnom prosvetovanju, širenu pismenosti, organizovanju kulturnih ustanova, organizovanju i pomaganju zemljoradničkih zadruga, čuvanju narodnog zdravlja, suzbijanju alkoholizma, rad na književnosti prvenstveno školskoj; rad u organizacijama za jačanje svesti o narodnom jedinstvu i osećanja verske snošljivosti;

4. porodične potrebe (dece za školovanje, izdržavanje braće i sestara ili iznemoglih roditelja);

5. vreme službovanja (uz jednake prednje uslove odlučuje duže službovanje, naročito duže službovanje u istom mestu), i

6. odredbe § 133. in 114. ovoga Zakona.

§ 99.

Na osnovu predloga banskih uprava a s obzirom na opštu potrebu službe u celoj zemlji Ministarstvo prosvete raspored nastavnika.

Ovaj raspored ima biti gotov najdalje do 15. avgusta svake godine a premešteni nastavnici imaju biti u novim mestima najdaje do 25. avgusta.

§ 100.

Molbe sa premeštaj podnose se preko nadležnih vlasti opšte uprave.

Ne mogu biti premešteni po molbi nastavnici:

1. čija prosečna ocena za poslednje tri godine ne iznosi dobar uspeh (3);

2. koji su poslednje godine ocenjeni ocenom nedovoljan (2) ili rđav (1);

3. koji još nisu u mestu dobivenom po molbi proveli najmanje dve godine, izuzevši slučaj braka između učiteljskih lica.

§ 101.

Varošice mogu dobiti nastavnici sa najmanje 5, varoši sa najmanje 8, varoši sa punom srednjom ili stručnom školom najmanje 10, a varoši sa fakultetom sa najmanje 12 godina uspešne učiteljske službe.

U školama sa manjinskim nastavnim jezikom mogu se po potrebi za učitelje postaviti i lica bez ovih uslova.

Isto tako mogu se prema potrebi sa manjim godinama službe postavljati u varošima i varošicama oni učitelji koji imaju pored opštih školskih kvalifikacija i neko posebno stručno sposobljenje (svršili su na primer kurs za ručni rad, gimnastiku, muziku i slično).

§ 102.

Sve odredbe ovoga Zakona o postavljanju i premeštanju važe i za zabavljive.

6. Ocenjivanje nastavnika.

§ 103.

Nastavnike (u školi i van nje) ocenjuju sreski i banski školski nadzornici.

§ 104.

Nastavnici se ocenjuju u toku cele školske godine. Pri tome upisuje školski nadzornik sve važne napomene u list ocenjivanja svakoga učitelja, koji se nalazi kod svemu prosvetnih vlasti. Obrazac ovog lista propisuje Ministar prosvete.

Nadzornik upisuje u prvome redu svoj stručni sud o pregledanom nastavnom radu.

6. nadzirava rad i vladanje nastavnika i veroučitelja u pogledu dužnosti iz § 1. ovog Zakona i prema potrebi opominje na ispunjavanje dužnosti u smislu odredaba ovoga Zakona;

7. izveštava seoskog načelnika o neurednim i nesavescim nastavnicima i o njihovim krivicama;

8. određuje zamenu obolelim ili odsutnim nastavnicima ili ih prema prilikama i sam zamjenjuje i izveštava o zamenama sreskog načelnika, ako zamena traje više od tri dana;

9. daje nastavnicima u slučaju potrebe u toku jedne školske godine otsustvo do tri dana i o tome izveštava sreskog načelnika;

10. pazi da se u vreme izvrši pregled i upis učenika u školu i vodi računa o onima koji su prešli u druge škole;

11. pazi da učenici u rednom polaze školu i na vreme izveštava roditelje (staratelje), školski odbor i sreskog načelnika i neopravdanim učeničkim izostancima;

12. saziva nastavnička veća i rukovodi njihovim radom;

13. pazi da se održava u dobrom stanju školska zgrada i sva školska imovina, za što je zajedno sa školskim odborom i materijalno odgovoran;

14. traži blagovremeno potrebne opravke ili dezinfekciju školske zgrade;

15. prima i otpušta školsku poslugu i stara se o održavanju čistoće u školi;

16. pomaže školskom lekaru u vršenju njegove lekarske školske dužnosti i unapređenju zdravstvenih prilika u školi;

17. podnosi krajem svakoga polugodišta, a prema potrebi i češće sreskom načelniku iscrpan izveštaj o stanju svoje škole kao i predloge za unapređenja nastave, ukazujući naročito na nemarne i nesposobne nastavnike;

18. sprovodi prepisku ostalih nastavnika sreskemu načelniku i ostalim vlastima;

19. saraduje sa mesnim školskim odborom, da pravilno i na vreme sastavi školski budžet i godišnje račune i upućuje ga na tačno vršenje dužnosti prema školi;

20. vodi i čuva svu školsku prepisku pod svojim potpisom i odgovornošću;

21. čuva i upotrebljava školski pečat;

22. kažnjava nastavnike po propisima ovoga Zakona.

2. Sreski školski nadzornik.

§ 115.

Radi stalnog administrativnog i instruktivnog nadzora Ministar prosvete obrazuje školske srezove i postavlja sreske školske nadzornike.

U delokrug jednog sreskog školskog nadzornika računa se 50—150 nastavnika, odnosno školskih odeljenja, zabavišta i drugih prosvetnih ustanova. Broj odeljenja koji u označenom okviru pada na jednog nadzornika zavisi od terenskih i saobraćajnih prilika. U mestima i srezovima u kojima ima više od označenog broja odeljenja, mogu se postaviti i po dva sreska školska nadzornika, ako ima budžetske mogućnosti.

Sreski školski nadzornik je prosvetni referent sreskog načelnika.

Bliže odredbe o vršenju nadzorničke službe propisaće Ministar prosvete uredbom.

§ 116.

Postavljenja, premeštanja i razrešenja sreskih školskih nadzornika vrši Ministar prosvete po potrebi službe, a prema odredbama ovoga Zakona.

Za sreskoga školskog nadzornika može se postaviti onaj nastavnik, koji je sa propisnim diplomskim ispitom svršio filosofsko-pedagošku grupu predmeta na univerzitetu, ili viši tečaj više pedagoške škole, položio ispit iz školske administracije za sreskog školskog nadzornika i ima najmanje deset godina efektivne službe u narodnoj ili građanskoj školi.

Isto tako Ministar prosvete može postaviti i onoga nastavnika, koji ima niži tečaj više pedagoške škole i diplomski ispit, ispit za sreskog školskog nadzornika i najmanje dvanaest godina efektivne učiteljske službe. Takođe može postaviti nastavnika koji ima redovno učiteljsko sposobljenje, najmanje petnaest godina efektivne službe u narodnoj školi, ispit za sreskog školskog nadzornika, istakao se prosvetnim radom u narodu i u pedagoškoj književnosti i kome prosečna ocena iznosi najmanje vrlo dobar.

§ 117.

Sreski školski nadzornik kao stručni referent opšte upravne vlasti vrši naročito ove dužnosti:

1. pregleda i predlaže šefu opšte upravne vlasti na odobrenje početkom svake školske godine raspored, koji izraduju upravitelji škola sa svojim nastavnim većem, i sprema odluke po žalbama o dodeljivanju razreda pojedinim nastavnicima;

2. pohodi najmanje dva puta u godini narodne škole i ostale niže prosvetne zavode u svome sredu, starajući se da dobro upozna nastavne prilike i da uklanja smetnje u školskom radu;

3. poučava prema potrebi nastavnika u praktičnom školskom radu i stara se o njihovu usavršavanju; prilikom pregleda škola i rada drži ugledna predavanja ili sam ili naizmenice s nastavnicima, u čemu učestvuju sva nastavna lica;

4. nadgleda službeni rad upravitelja, nastavničkih veća i školskih odbora u ime šefa opšte upravne vlasti; overava sve školske inventare i knjige školske administracije;

5. u ime šefa opšte upravne vlasti saziva sresko nastavničko veće, utvrđuje njegov dnevni red i rukovodi njegovim radom;

6. brine se u otvaranju novih odeljenja, novih škola i učestvuje pri izboru mesta za

podizanje školske zgrade, kao i pri pregledu privatnih zgrada za školsku upotrebu;

7. čini predloge šefu opšte upravne vlasti da se na vreme objavljuju školski zakoni i naredbe preko upravitelja škola;

8. izvida krivice nastavnika narodnih škola i predlaže kazne u krugu nadležnosti sreskog načelnika; žalbe na izrečene kazne i krivice čije rešenje ne spada u nadležnost sreskog načelnika, dostavlja banskoj upravi;

9. izvida i predlaže rešenja ličnih sporova između nastavnika i mesnih školskih odbora, a o materijalnim sporovima spremi izveštaje za banskou upravu;

10. izraduje za banskou upravu izveštaj o svima slučajevima nevršenja dužnosti od strane predsednika i članova mesnih školskih odbora;

11. spremi predloge banskou upravi o prekidu nastave u vanrednim prilikama a u hitnim slučajevima ishodi odluke šefu opšte upravne vlasti o prekidu do pet dana;

12. stara se o popunjavanju praznih učiteljskih mesta i određuje nastavnike kao zamjenike bolesnim nastavnim licima; spora zumno s banskim školskim nadzornikom stara se za zamenu, ako je ona potrebna za duže vreme; najhitnije podnosi predloge za zamenu i stara se o njihovom ostvarenju u onim slučajevima gde bi se bez nje škola imala zatvoriti;

13. daje mišljenje i predloge po molbama nastavnika za otsustvo po privatnom poslu i radi upravljanja posle bolesti;

14. vodi statistiku svih škola, odelenja, nastavnika i učenika u svome sredu;

15. pazi pod ličnom odgovornošću da se samo udžbenici državnog izdanja upotrebljavaju u školama i da se za školske knjižnice nabavlaju na teret školskoga budžeta one knjige koje odgovaraju svrhamu knjižnice;

16. predlaže odluke o upisivanju i ispisivanju učenika;

17. učestvuje u radu nadzorničkih veća;

18. izraduje za banskou upravu polugodišnji izveštaj o stanju škola u svome sredu i čini potrebne korake za popravak toga stanja;

19. u ime šefa opšte upravne vlasti vodi prepisku sa svima školskim i drugim vlastima i posreduje u prepisci između upravitelja narodnih škola i viših nadležnih vlasti;

20. stara se o izvršenju naredaba viših nadležnih vlasti i u svome radu upravlja se u svemu po upustvima koje propiše Ministar prosvete o nadzoru škola;

21. ocenjuje nastavnike narodnih škola po odredbama ovoga Zakona;

22. spremi predloge banskou upravi o mestima u kojima treba otvoriti školu za nedovoljno razvijenu i defektну decu, i stara se da se takva deca šalju u te zavode;

23. pomaže nastavnicima u radu na nadromu prosvećivanju;

24. pazi da svim školskim odborim blagovremeno sastave budžet za izdržavanje škole i da ga podnesu nadležnoj vlasti;

25. stara se o stvaranju zabavišta, pravnenih razreda i tečajeva za odrasle nepisocene, kao i ostalih ustanova za narodno prosvećivanje;

26. spremi predloge koje opšta upravna vlast podnosi Ministarstvu prosvete preko banskih uprava o privatnom poučavanju učenika narodnih škola i o ispitima tih učenika (§ 59);

27. pazi na rad i ponapanje nastavnika van školi;

28. spremi predloge koje opšta upravna vlast podnosi Ministarstvu prosvete preko banskih uprava o privatnom poučavanju učenika narodnih škola i o ispitima tih učenika (§ 59);

29. pazi na rad i ponapanje nastavnika van školi;

30. vrši nadzor da li knjižari u dotičnom sredu imaju na skladu državne udžbenike i preporučena druga nastavna sredstva za narodne škole. — Odluke po tačkama 5, 8, 11, 12, 13, 16, 26 i 27 ovog paragrafa donosi šef prvostepene opšte upravne vlasti.

§ 118.

Sreski školski nadzornici, ako su činovi I. kategorije imaju primadležnosti po Zakonu o srednjim školama.

Ako su činovnici II. kategorije, imaju pored redovnih primadležnosti, kao i stanu ili stana ili stanarino po § 84 ovoga Zakona još i počeće primadležnosti po čl. 7. Zakona o činovnicima i ostalim službenicima gradanskog reda od 31. jula 1923. godine, a pored toga i naročiti dodatak od 300 dinara mesečno.

3. Banski školski nadzornik.

§ 119.

Banski školski nadzornik je šef otseka za osnovnu nastavu u prosvetnom odeljenju banske uprave.

On će se starati i o poslovima narodnog prosvećivanja.

§ 120.

Za banskog školskog nadzornika može se postaviti onaj nastavnik, koji je svršio s propisnim diplomskim ispitom pedagošku grupu predmeta na filosofskom fakultetu ili viši tečaj više pedagoške škole, položio profesorski ispit i ima najmanje 15 godina nastavnice službe u narodnoj ili građanskoj školi.

§ 121.

Banski školski nadzornici su činovnici I. kategorije i imaju primadležnosti po Zakonu o srednjim školama.

§ 122.

Banski školski nadzornik, kao stručni referent prosvetnog odeljenja banske uprave vrši naročito ove dužnosti:

1. najmanje jedanput u godini obilazi pojedine delove banovine, starajući se da prouči prosvetne prilike i da kontrolise rad sreskih školskih nadzornika, mesnih školskih odbora i narodnih škola, i pri tom daje po-

trebna uputstva i ocenjuje rad onih nastavnika, čiji je rad pregleđao;

2. predlaže otvaranje novih škola i odeljenja u svom području;

3. predlaže popunjavanje upražnjenih nadzorničkih i nastavnicih mesta, najhitnije škodi odluku banske uprave o zameni u tonim školama koje bi se bez zamene morale zatvoriti, kao i o zameni nadzornika;

4. pregleda i dopunjava podatke za nastavnice službeničke listove;

5. pregleda molbe nastavnika narodnih škola i sreskih školskih nadzornika za otsustvo po privatnom poslu i radu oporavljanja posle bolesti, i daje po njima svoje mišljenje za banskou upravu i Ministarstvu prosvete;

6. izvida sporove u ime banske uprave između nastavnika školskih odbora i sreskih školskih nadzornika i spremi rešenja po njima;

7. izvida u ime banske uprave krivice sreskih školskih nadzornika i spremi, u smislu disciplinskih propisa, potrebne predloge i mišljenja po njima za banskou upravu i Ministarstvo prosvete; tako isto postupa i sa krivicama nastavnika narodnih škola;

8. spremi predlog za odobrenje prekida rada u školi do 10 dana zbog zarazne bolesti i kakve druge potrebe na osnovi predloga školskih lekaru i šefu prvostepene opšte upravne vlasti, i o svemu tome vodi evidenciju;

9. spremi predlog za odobrenje uvođenja skraćene nastave mesto redovne, gde to neophodno potreba zahteva;

10. stara se o preduzimanju svega što je potrebno za popravku zdravstvenih prilika od kojih zavisi napredak škole;

11. prikuplja i sređuje statističke podatke nastavnika, učenika, škola i svih drugih prosvetnih ustanova u svome delokrugu;

12. spremi za Ministarstvo prosvete godišnji izveštaj iz koga će se videti celokupni rad narodnih škola u banovini;

13. stavlja posebne predloge o svemu što bi trebalo u banovini uraditi za unapređenje nastave i prosvete;

14. izraduje predloge za priređivanje tečajeva i usavršavanje učitelja i upoznavanje sa nastavnim naučnim novinama;

15. saraduje sa banovinskim školskim odborom u svemu za napredak nastave i prosvete, i aktivno učestvuje u radu na narodnom prosvećivanju;

16. u ime banske uprave saziva prema potrebi sreske školske nadzorn

§ 132.

Poslovoda sastavlja zapisnik odborskih sednica, rešenja, izveštaje, pretstavke i druge; vodi svu prepisku, pomaže predsedniku u vršenju dužnosti i čuva odborsku arhivu. Za rad u odboru može se poslovodi odrediti nagrada koja se predviđa školskim predračunom.

§ 133.

Za nevršenje propisanih dužnosti sreski načelnik može kazniti članove seoskih školskih odbora, organizovanih u smislu § 123, novčanom kaznom do 100 dinara u korist Državnog školskog fonda. Protiv ove kazne dopuštena je žalba banu čija je odluka izvršena. Kaznu izvršuje sreski načelnik u roku od 30 dana po saopštenju.

§ 134.

Sva prepiska mesnog školskog odbora sa školskim i svim drugim javnim vlastima je službena prepiska i ne plaća se za nju ni taksa ni poštarina.

5. Banovinski školski odbor.

§ 135.

Svaka banska Uprava ima svoj banovinski školski odbor, koji čine: pomoćnik bana, načelnik prosvetnog odeljenja, banski školski nadzornik, šef odseka za srednju nastavu u prosvetnom odeljenju, po jedan sanitetski, poljoprivredni i tehnički referent banske uprave i po jedan upravitelj učiteljske, srednje, gradanske i narodne muške i ženske škole u koliko ima svih ovih škola u sedištu banske uprave, jedan činovnik najviše finansijske vlasti u mestu i pet građana koji se interesuju školom i prosvetom u toj banovini, koje odredi ban.

Ako ima više lica onoga zvanja kome po položaju pripada članstvo u banovinskom školskom odboru, ulazi najstariji po rangu.

§ 136.

Predsednik banovinskog školskog odbora, je pomoćnik banova, a zamjenjuje ga načelnik prosvetnog odeljenja.

Izvestilac odbora je banski školski nadzornik; u pitanjima školske higijene i školskih zgrada izvestioci su dotični banovinski stručni referenti, koji su u odboru. Za vršenje administrativnih poslova stavlja ban na raspolažanje potrebitno osoblje.

Načelnik prosvetnog odeljenja određuje za poslovodu banovinskog školskog odbora jednoga od banovinskih referenata prosvetne struke.

§ 137.

Banovinski školski odbor deli se na širi i uži banovinski školski odbor.

Uži banovinski školski odbor čine: predsednik, podpredsednik i tri člana koji žive u sedištu banovine, a bira ih sam odbor.

Delokrug rada užeg banovinskog školskog odbora određuje se naročitim ovlašćenjem od strane šireg banovinskog odbora.

§ 138.

Predsednik saziva sednice užeg i šireg odbora prema potrebi. Predsednik se stara da se izvrši odborske odluke.

Sednice se drže u sedištu banske uprave.

Članovi se pozivaju pismeno, a u isto vreme dostavlja im se dnevni red.

Odluke su punovažne kad je prisutno više od polovine od celokupnog broja članova. Odlučuje se većinom glasova prisutnih članova. U slučaju podele glasova odlučuje glas predsednikov.

§ 139.

Banovinski školski odbor vrši naročito ove dužnosti:

1. izradjuje i podnosi banu detaljan i obrazložen predlog onoga dela banovinskog budžeta koji se odnosi na narodne i ostale škole i narodno prosvećivanje u banovini.

2. predlaže na odobrenje školske budžete pojedinih škola i po odobrenju dostavlja ih nadležnim opštinačima najkasnije mesec dana pre početka nove budžetske godine;

3. stara se o podizanju novih škola gde ih još nema, kao i o opravkama i proširenju postojećih školskih zgrada i o svemu tome podnosi potrebne predloge;

4. pomače širenju pismenosti među stajnjim naraštajem, koji je prešao doba redovnog školovanja;

5. predlaže pomoć materijalnu i drugu, za otvaranje školskih tečajeva u mestima gde nema škole, kao i nagradu nastavnicima za taj rad iz banovinskih sredstava;

6. stara se o podizanju, otvaranju i izdržavanju banovinskih škola za duhovno zastalu i defektну decu;

7. predlaže materijalnu pomoć za nastavnice tečajeve i ustanove, koje se otvaraju radi usavršavanja i upoznavanja učitelja s naučnim i pedagoškim novinama;

8. predlaže pomoć, materijalnu i drugu, za nastavnice i učenice putovanja radi upoznavanja naroda i otadžbine;

9. stara se o stvaranju i uvećavanju stalnog banovinskog školskog fonda radi podizanja školskih zgrada i unapređenja prosvete u celoj banovini;

10. daje predloge za rukovođenje školom i prosvetnom imovinom banovine: zadržbinama, poklonima, fondovima itd., ukoliko nije drukčije propisano Zakonom o zadržbinama;

11. predlaže materijalnu pomoć za nabavku potrebnog školskog nameštaja, učila, knjiga i drugoga;

12. stara se da svu učenicu u banovini u vreme snabdevaju udžbenicima i priborom za pisanje, crtanje i dr.

13. ispituje pravilnost rukovanja školom imovinom i školskim fondovima svih narodnih i gradanskih škola u banovini i čini predloge u cilju preduzimanja potrebnih mera za obezbeđenje školske imovine i fondova;

14. čini predloge za obrazovanje, spajanje i razdvajanje školskih opština, kao i predloge za podelju školske imovine dotičnih opština;

15. pomaže u svakom pogledu savetima i delom prosvetnim vlastima u unapređenju nastave i prosvećivanju načela;

16. stara se za popunjavanje školskih knjižnica;

17. predlaže materijalnu pomoć za tečajeve za domaćice i privredno-zadružne tečajeve.

§ 140.

Banovinski budžet, u onom delu koji se odnosi na narodne i ostale škole i narodno prosvećivanje u banovini, podleži saglasnom odobrenju Ministarstva prosvete i Ministra finansija.

§ 141.

Banovinski školski odbor ima svoj zaseban delovodnik, arhivu i pečat.

Sva se prepiska vodi pod potpisom predsednika ili njegovog zastupnika.

Arhiva se čuva u zgradi banske uprave; njom rukuje poslovoda.

§ 142.

Članovima banovinskog školskog odbora pripadaju dnevnicice za vreme odborskih sednica, a onima koji stanuju van sedišta banovinskog školskog odbora nadoknađuju se i putni troškovi. Članovima koji su državni činovnici i jedno i drugo određuju se prema propisima Uredbe o dnevnicama i putnim troškovima činovnika kada putuju službenim poslom, a o dnevnicama i putnim troškovima onih članova odbora koji nisu državni činovnici propisaće naročitu uredbu Ministar prosvete u sporazumu sa Ministrom finansija.

Dnevnicice i putni troškovi padaju na tret budžeta dotične banovine.

Blagajniku može banovinski školski odbor odrediti honorar i isplaćivati ga iz svoga budžeta, ako ova dužnost vrši pored svoje redovne.

§ 143.

Sva prepiska banovinskih školskih odbora službena je i ne plaća se za nju ni taksa ni poštarina.

GLAVA IX.

STRUČNA NASTAVNIČKA VEĆA.

1. Mesno nastavničko veće.

§ 144.

Svi nastavnici jedne škole sa svojim upraviteljem čine nastavničko veće te škole. Ono drži sednike svakoga meseca po pravilu jedanput, a po potrebi više puta.

Sednici saziva i rukovodi njima upravitelj škole. Odlučuje se većinom glasova. Pri jednakoj podeli glasova odlučuje ona polovina gde bude upravitelj.

Posećivanje sednica je obavezno. Važne odluke nastavničkog veća šalju se sreskom načelniku na uvidaj.

§ 145.

Nastavničko veće radi ove poslove:

1. dogovara se o jednakom postupanju svih nastavnika, u pogledu vaspitanja školske dece i održavanja reda u školi i van nje;

2. dogovara se o metodičkom postupku i o držanju veze i jedinstva u nastavi kroz sve razrede;

3. izvodi po dogovoru učeničke izlete, utakmice, školske svečanosti, zabave i drugo;

4. predlaže nabavku potrebnih učila, knjiga za knjižnice, nameštaja i drugoga;

5. odlučuje o nagradi učenika na kraju školske godine;

6. bira i predlaže siromašne i valjane učenike, koje treba pomoći iz školskog fonda ili drugih izvora;

7. raspoređuje po razredima knjige i školske pribore;

8. stara se sa školskim odborom o uređenju školskih fondova i druge imovine, o njihovu povećavanju;

9. brine se o napretku svoje škole i čuvanjem učenika i čuvenih učenika;

10. odlučuje, po predlogu upravitelja, koji će nastavnik poučavati u kojem odeljenju;

11. priređuje roditeljske sastanke (večeri) u školi radi jačeg održavanja veze između škole i doma.

Nastavničko veće može upotrebjavati školske prostorije za sve svrhe koje služe širenju prosvete u narodu.

2. Sresko nastavničko veće.

§ 146.

Svi nastavnici državnih narodnih škola u jednom školskom sredu čine sresko nastavničko veće.

U velikim gradovima gde ima po dva ili više nadzornika, svi nastavnici u mestu, bez obzira na broj školskih nadzornika, čine samo jedno nastavničko veće.

§ 147.

Sresko nastavničko veće sastaje se najmanje jedanput godišnje.

Veće saziva i njime rukovodi sreski školski nadzornik.

Posećivanje sednica je obavezno. Naставnici nemaju pravo za ovaj rad ni na putne troškove ni na dnevnicice.

§ 148.

Sresko nastavničko veće vrši ove poslove:

1. pretresa pedagoška pitanja koja se tiču narodne škole, a koja su stavljenja na dnevni red;

2. saslušava i ocenjuje ugledna predavača, koja drže pojedini članovi;

3. određuje pitanja za raspravljanje na idućem sastanku i bira izvestitelja za njih;

4. dogovara se i radi na stručnom usavršavanju svojih članova;

5. pretresa pitanja o smetnjama u školskom radu i o načinu kako da se one uklone;

6. pretresa pitanja o prosvećivanju naroda i o načinu kako će škola pojačati svoj uticaj na prosvećivanje;

7. raspravlja o priređivanju učeničkih izleta, utakmica i školskih svečanosti;

8. raspravlja o svima drugim pitanjima koja se tiču škole i nastave.

O svima sastancima i radu sreskih nastavničkih veća školski nadzornik podnosi šefu opštine upravne vlasti opširan izveštaj za banskoupravu.

3. Banovinsko nastavničko veće.

§ 149.

Banska uprava poziva jedanput godišnje sreske školske nadzornike svoje banovine u banovinsko nastavničko veće radi dogovora o jednoobraznom školskom radu i radi pretresa važnijih načelnih pitanja koja se odnose na nastavu, vaspitanje, uređenje škola, udžbenike, nastavne članove i sve drugo što se tiče banovine.

Banovinskim nastavničkim većem rukovodi načelnik prosvetnog odeljenja ili njegov zamenik.

Odluke banovinskog nastavničkog veća dostavlja banska uprava Ministarstvu prosvete. One imaju kao predlozi savetodavni značaj.

Učesnici na sednicama banovinskog nastavničkog veća imaju pravo na putne troškove i dnevnicice.

GLAVA X.

Odnos škole prema građanima, porodicama i opštini.

§ 150.

Dužnost je učeničkih roditelja da se obaveštavaju o radu i vladanju njihove dece u školi i van nje.

§ 151.

Škole će priređivati roditeljske sastanke radi zbiravanja domaćih i škole u njihovoj zaštitnoj sredini.

Premre potrebi pojedine odluke ovih sastanaka dostavljaju se preko školskog odbora pojedinim nadležnim, čija je saradnja i pomoć potrebna.

§ 152.

Opštinska uprava (poglavarstvo) je dužna pomagati narodnu školu i ukazivati joj pomoć u svakoj pr

otpusteni bez otpremnine i prava na penziju, a posle oslobođenja vraćeni u službu, računajući se na isti način vreme koje su proveli van službe no bez prava naknade za proteklo vreme.

§ 167.

Licima koja su do 1912 godine vršila učiteljsku službu u srpskim školama na teritoriji bivše Turske Carevine, a koja nisu po školskim kvalifikacijama mogla biti uvrštena u nastavnike po oslobođenju, ako imaju najmanje pet godina javne službe, može se dodeliti stalna mesečna pomoć od 1000 dinara; njihovim porodicama (žena, mati, otac, kćeri i maloletni sinovi) polovinu te sume.

§ 168.

Ministar prosvete će zatećene stalno postavljene veroučitelje (katihete) rasporediti na službu tamo gde su u smislu § 43 najpotrebniji, a oni zadržavaju pravo koje im po zakonu pripada. Veroučitelji koji nisu stekli pravo na penziju po Zakonu o činovnicima i ostalim državnim službenicima gradanskog reda od 31. jula 1928. godine biće otpušteni iz državne službe.

§ 169.

U roku od jedne godine po stupanju ovoga Zakona na snagu mogu se po potrebi premestati bez prava na putne i selidbene troškove oni nastavnici koji se prema predlogu i oceni prosvetnih i upravnih vlasti svojom krivicom pokažu štetnim ili nepodesnim u svome mestu službovanja.

§ 170.

U domovima i zavodima za nedovoljno razvijenu decu postavljajuće se nastavnici u sporazumu sa Ministrom socijalne politike i narodnog zdravlja.

Kada će i ukoliko će ovakvi domovi i zavodi preći pod staranje Ministarstva prosvete, a u smislu § 7 ovog Zakona, odredice naročito uredbom Predsednika Ministarskog saveta.

§ 171.

Gde još nisu organizovane upravne i školske opštine, staraće se nadležni sreski načelnici o sastavu i izvršenju školskog budžeta narodnih škola.

§ 172.

Na teritoriji Uprave grada Beograda poslove koji po ovom Zakonu spadaju u nadležnost bana vršiće Ministarstvo prosvete.

Bliže odredbe o broju i sastavu mesnih školskih odbora i njihovoj nadležnosti; o sastavu, radu i nadležnosti jednog opštег školskog odbora za celu teritoriju Uprave grada Beograda, kao i o svemu poslovanju koje se ima obavljati po ovom Zakonu na ovoj teritoriji propisaće Ministar prosvete posebnom uredbom.

§ 173.

U onim selima gde škola nema stanova za nastavnike dužna je školska opština da ih podigne najdalje u roku od šest godina od kada ovaj Zakon stupa na snagu, u protivnom slučaju škole će se zatvoriti.

Na ime stanarine u seoskim školama koje nemaju stanova plaćaće opština svakom nastavniku po 150 dinara mesečno.

§ 174.

Stanarina po § 29 i 84 ovog Zakona pripada nastavnicima od 1. aprila 1930. godine, i ima se odmah po obnarodovanju ovog Zakona uneti od opštinskih uprava u odgovarajuće opštinske budžete.

§ 175.

Stanarinu za školske nadzornike, po § 84 i § 118 ovog Zakona, plaćaju opštine u kojima je sedište školskog nadzornika.

§ 176.

Pomočni referenti Ministarstva prosvete imaju sve prinadležnosti kao i sreski školski nadzornici, a pored toga po 500 dinara mesečnog dodatka.

Pomočni sekretari Ministarstva prosvete imaju prinadležnosti kao i ostali činovnici II. kategorije, a pored toga po 300 dinara dodatka mesečno.

Na ove prinadležnosti pomočni referenti i pomočni sekretari imaju pravo od 1. aprila 1930. godine.

Na mesta pomočnih referentata i pomočnih sekretara mogu se postaviti za prvu godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona bivši ili sadašnji inspektori, referenti i sekretari Ministarstva prosvete ili bivšeg Ministarstva vera, iz II. kategorije, a tako isto i učitelji narodnih škola, bez obzira imaju li ispit za školskog nadzornika, ako imaju najmanje petnaest godina efektivne učiteljske službe.

Pomočni referenti i pomočni sekretari postavljaju se i unapređuju u svemu po Zakonu o činovnicima i ostalim državnim službenicima gradanskog reda od 31. jula 1923. godine a mogu napredovati i jedni i drugi u sve grupe II. kategorije.

§ 177.

Izuzetno od § 73 ovog Zakona mogu biti i dalje zadržane u službi zabavilje koje su pokazale u dosadašnjem radu naročiti uspeh i sposobnost.

§ 178.

Dok ne bude dovoljan broj kandidata za banske i sreske školske nadzornike sa kvalifikacijama iz ovoga Zakona, mogu se na ta mesta postavljati i kandidati sa nižim tečajem više pedagoške škole, koji su se odlikovali u svojoj službi i proveli kao sreski nadzornici najmanje četiri godine; takođe mogu se postavljati učitelji narodnih škola sa najmanje petnaest godina državne službe, ako su se odlikovali svojim radom u školi i na narodnom prosvećivanju. Oni će imati sve prinadležnosti po § 118 ovog Zakona.

§ 179.

Dok se ne dopune mesta sreskih školskih nadzornika u smislu ovoga Zakona, ovlašćuje se Ministar prosvete, da može u pojedinim srezovima poveriti vršenje te službe školskim upraviteljima. Za to vreme biće ti upravitelji oslobođeni nastave u razredu, ali će vršiti dužnosti upravitelja škole i zadržati sva prava spojena sa vršenjem te dužnosti.

§ 180.

Državni nastavnici u školama za nedovoljno razvijenu i defektну decu ako imaju za ovu vrstu nastave specijalnu spremu i ispit, uživajuće, pored stana odnosno stanarine po § 29 i 84 ovog Zakona, i dodatka po čl. 7 Zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima gradanskog reda od 31. jula 1923. godine.

Plaćanje stanarine ovim nastavnicima regulisće se u smislu § 15 ovog Zakona.

§ 181.

Ovlašćuje se Ministar prosvete da u roku od dva meseca kada ovaj Zakon stupa u život proširi opšti pravilnik za primenu ovog Zakona.

§ 182.

Ovlašćuje se Ministar prosvete da odredi položaj svima onim nastavnim licima, koja nisu naročito spomenuta u ovom Zakonu, a zatemku se u državnoj službi kad on stupa na snagu. Ministar će ih prema njihovim kvalifikacijama i državnim potrebama, moći zadržati u službi, penzionisati ili razrešiti od dužnosti, ako nisu stekli pravo na penziju.

§ 183.

Ovaj Zakon stupa na snagu kad se objavi u »Službenim novinama«.

Otada prestaju u celoj Kraljevini važiti svi dosadašnji zakoni, zakonske naredbe, uredbe, i svi ostali propisi koji su se odnosi na narodne škole.

Preporučujemo Našem Ministru prosvete da ovaj Zakon obnaroduje, svima Našim Ministrima da se o njegovom izvršenju staraju, vlastima zapovedamo da po njemu postupaju, a svima i svakome da mu se pokoravaju.

ONBr. 97.948.

5. decembra 1929. godine

Beograd.

ALEKSANDAR s. r.

Ministar prosvete.

Bož. Ž. Maksimović s. r.

Video i stavlja Državni pečat,

Cuvar Državnog pečata,

Ministar pravde.

Dr. M. Srškić s. r.

Predsednik Ministarskog saveta

Ministar unutrašnjih poslova,

Počasni ažurant Nj. V. Karlija,

Divizijski general,

Pet. Živković s. r.

NOTE

za vse instrumente in petje s posebnim popustom za p. n. učiteljstvo in po želji na obroke nudi v največji izbiri le

MATIČNA KNJIGARNA - LJUBLJANA

POŠTNI PREDAL 195.

OBLEKE moške, fantovske in deške, raglane, površničke, usnjate sukniče, trenchcoat in dežne plaste

KUPITE

sigurno najceneje v konfekcijski industriji

JOSIP IVANČIĆ * LJUBLJANA

Dunajska cesta 7.

Oglejte si velikansko zalogo!

Lastni izdelki!

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

LASTNI IZDELKI

—k Recueil pédagogique. Publie par le secretariat de la société des Nations Genève. Prix: Fr. 250 (argent suisse). — Knjigo se naroča na naslov: Societe des Nations. Section d' information. Chambre 197.

—k Kukuruz. Spisal prof. dr. V. Mandekić. — Ratarska knjižica, svezak 4. — Cijena Din 4. — Naklada »Gospodarskih novina«, Zagreb 6, Prešinac 61. — Naroča se pri zalogatelju in pri vseh zagrebskih knjigarnah.

—k F. M. Dostoevskij: »Selo Stepančikovo in njegovi prebivalci«. Humorističen roman. Poslovenil Vladimir Levstik. V Ljubljani 1929. Založila Tiskovna zadruga. Prevodne knjižnice 12. zv., str. 244. Cena broširani knjigi 44 Din, v platno vezani 56 Din, poštinska 2 Din. »Selo Stepančikovo« je roman prav za tiste bralce, ki jim je draže Dostoevskij »pretežak« in »prežalosten«, in kaže svojega avtorja na višku njegove umetnosti, a z nove, skoro nepričakovane strani. Ni preveč, če imenujemo to njigo najboljši humoristični roman na svetu.

—k Socialno zavarovanje. Učiteljstvo do stikrat pogreša primerne pripomočke za pravilno razumevanje socialno zavarovalnih vprašanj. Vsa aktualna vprašanja našega socialnega zavarovanja, ki temelji na statističnih podatkih poslovanja Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, obravnava brošura »Važna vprašanja našega delavskega zavarovanja«, ki stane komad 15 dinarjev. Priporočljivo bi bilo, da si učiteljstvo, zlasti pa šolske knjižnice nabavijo to knjigo. Brošura ima na zalogi OZD v Ljubljani in njegove ekspoziture s sedežem v Mariboru, Slovenjgradcu, Murski Soboti, Gornji Radgoni, Ptaju, Konjicah, Celju, Šoštanju, Zagorju, Kranju, Jesenicah, Kamniku, Krškem, Novem mestu, Tržiču, Kočevju. Knjige se naročnikom odnošljajo le proti plačilu v napred. Naslov za posamezno ekspozituro je: Ekspozitura okrožnega urada za zavarovanje delavcev v

—k Zorko Prelovec: Šest narodnih pesmi za srednji, oziroma nizki glas s spremljevanjem klavirja. Cena 25 Din.

V zadnjem času so se naši skladatelji s hvalevredno vnemo poprijeli izdajanja biserov naše glasbene literature, naših ljubkih narodnih popevk v priredbi za en glas s spremljevanjem klavirja. Naš agilni pevovodja in skladatelj Prelovec je izdal in sam založil drugo zbirko samih izbranih slovenskih narodnih pesmi: »Hišica na cest' stojí«, »Odpriaj dekle kamrico«, »Vsi so prihajali; koroških narodnih: »Pojdem v rute«, »Gorčez izaro« in slovenske narodne iz Idrije »Ko

ptičica na tuje gre«. Kot uvod vsaki pesmi služi v klavirski spremljavi kratek motiv dočne pesmi, največ štirih taktov z običajnim držajem (korono). Klavirski part je pisan v lahki, preprosti harmonizaciji, tako da je dostopen vsakemu, ki se je vsaj nekaj učil klavirja. Vse pesmi so skrbno opredljene s potrebnimi dinamičnimi znaki, lega glasu pa je tako prikladna, da jo zmore pevca ali pevka visokega, srednjega ali nizkega glasu. — Te pesmi so tako dobrodošle za razne društvene prireditve, posebno pa za domače zabavne večere. Oprema zvezka je tako okusna in lična, stavek je skrbno in razločno pisan in natisnjen v litografiji Čemažar in drug, ki ji dela vso čast. Cena ni pretirana. Učiteljstvu najtoplejše priporočamo to lepo zbirko v načinu v pevsko zabavo.

—k Jurij Fleišman, napevi iz Grlice, Zdravje in Besede. Za samospeve s spremljevanjem klavirja priredil prof. dr. Pavel Kozina. Samozaložba. Natisnila Čemažar in drug. Cena zvezku 25 Din. Vsebina I. zvezka: »Metuljček«, »Moje jutro«, »Veseli godec«, »Žalovanje«, »Vinski hram«. — II. zvezek, ki je že dotiskan, vsebuje samospeve: »Zadnji kozarec« (En starček je živel...), »Moje drago«, »Noe in trte«, »Modrijan«, »Prezvetna« (Ti si urce zamudila...).

Skladatelj Jurij Fleišman je naši mlajši generaciji malo znan. Zato priporočamo avtorju, naj obelodani v III. zvezku, ki bo tudi kmalu izdan, kratek Fleišmanov življenski pis, da tako seznaniti naš mlajši rod s tem ljudskim skladateljem, ki mu je bila lastna tako izrazita narodna melodija v njegovih ljubkih pesmih, da so po večini ponarodele.

Pri vsaki pesmi je prof. dr. Kozina označil pod črto, čigav je napev in v kateri zbirki je bil prvotno natisnjen. Fleišman je urejaval zbirko slovenskih pesmi pod imenom »Grlica« in sam izdal 3 zvezke »Mičnih slovenskih zdravic« in 3 zvezke »Besede«, pesmi za veselice. Prav hvalični smo avtorju, da je žrtvoval čas in gmotna sredstva za izdajo in založbo Fleišmanovih pesmi ter jih tako otel pozabljalosti.

Spremljevanje klavirja je pisano v tako preprostem in lahkom slogu za vsakega tudi šibkejšega igralca na klavirju. Notni tisk je razločen in jasen, ovoj je lichen in opredljen s Fleišmanovo sliko. Melodijočni napevi bodo vsakomur nedvomno kako ugajali in se takoj uživeli in udomačili med vsemi, ki ljubijo lepo našo pesem. Učiteljstvu kar najtoplejše priporočamo, da te samospeve pridno naroča, jih z vnočno priporoča in širi med narod ter jih uvršča v programe pevskih in

zabavnih kulturnih prireditev. Zbirka Fleišmanovih pesmi je tako primerno božično in novoletno darilo vsem prijateljem in ljubiteljem melodijočnih pesmi. Dobiti jo je v Učiteljski knjigarni in v vseh trgovinah z muzikalijami.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f V smislu zadnjega poročila v »Učit. Tovariš« sklicujem ferijalno zborovanje v petek 27. decembra t. l. v Mariboru v hotelu »Meran« (v bližini glavnega kolodvora) ob 10. uri. Dnevni red: 1. Poročilo »Glavnega pov.« o dosedanjem delu UFS. — 2. Organizacija kolonije na otoku Korčula. — 3. Služljnosti. — V interesu vseh učiteljev(ic) je, da se zborovanja polnočtevilo udeleže. — Za UFS: Slavko Mrovje L. r., gl. pov.

Učiteljski pravnik.

—§ Upokojencem s popolno službeno dobo pripadajo selini stroški po čl. 45. urad. zak. Uredbi D. R. br. 150.000 z dne 29. novembra t. l. le, če se izjavijo v 1 mesecu po prejemu upokojitvenega dekreta, kam se presejajo, drugače nimajo pravice do selini stroškov. Tovariš(ice), ki bodo upokojeni, naj pazijo na to odločbo (Roč. katalog stran 105).

—§ Od kdaj pripadajo višji prejemki ob napredovanju. Po 2. odstavku čl. 106. uradniškega zakona prično teči prejemki ob napredovanju, če je uslužbenec napredoval v prvi polovici meseca, od 1. dne istega meseca. Ko se je uporabljaj ta predpis v državnemu svetu, je nastal spor, da li se ta dolobca mora uporabljati samó pri obračunu uslužbenih prejemkov ob priliki napredovanja v višjo skupino ali pa se je ravnat po njem tudi pri obračunu prejemkov, če je uslužbenec bil pomaknjen v višjo stopnjo osnovne plače. Tako je na tožbo glavne kontrole državnih svetov v svojem I. oddelku z razsodbo od 11. januarja 1926, št. 48.082, razveljavil rešenje finančnega ministrstva od 5. septembra 1925, št. 15.233, ker je našel, da je treba uporabljati 2. odstavek čl. 106. urad. zakona samo ob napredovanju v višjo skupino, ne pa pri obračunavanju prejemkov, ki pripadajo uslužbencu ob pomakniti v višjo stopnjo osnovne plače. Nasprotno je pa na tožbo glavne kontrole VI. oddelka državnega sveta z razsodbo od 17. septembra 1927, št. 15.852/26 zavrnil tožbo glavne kontrole, ker je našel, da bi se 2. odstavek čl. 106.

nav. zak. imel uporabljati ob vsakem napredovanju, tudi pri napredovanju v višjo stopnjo osnovne plače, ker se iz predposlednjega odstavka čl. 165. (?) urad. zak. vidi, da se beseda »napredovanje« v zakonu enako uporablja za skupine in za stopnje osnovne plače. V prilog pravkar navedenega stališča VI. oddelka je navesti še to, da se ne vidi samo iz predzadnjega odstavka čl. 165. urad. zak., temveč tudi iz členov 24., 25., 56., 59., 62./2. nav. zak., da se izraz »napredovanje« nanaša na napredovanje po stopnjah osnovne in po skupinah položajne plače. Prav tako je v čl. 106. urad. zak. določeno, od kdaj teko »prejemki«, a v čl. 28. že osnovna plača mišljena na prvem mestu »prejemkov«. Če pa v prvem odstavku čl. 106. urad. zak. izraz »prejemki« vsebuje v prvi vrsti osnovno plačo, ni nobenega povoda, da bi se v 2. odstavku istega člena osnovna plača izključila iz pojma »prejemkov«. To vprašanje je tvojilo predmet razprave splošne seje državnega sveta od 27. aprila 1929. Pod št. 16.024 je bila v tem pravmem vprašanju izdana plesarna odločba, ki se glasi: »Določbo 2. odstavka čl. 106. urad. zak. je uporabljati tudi ob priliki napredovanja v višjo stopnjo osnovne plače.« V podkrepitev izdane odločbe splošne seje državnega sveta je navesti še to, da je očvidno 2. odstavek čl. 106. urad. zak. bil dodan zaradi lažjega obračunavanja prejemkov ob napredovanju. Ako je namreč uslužbenec napredoval v prvi polovici meseca, tedaj trpi škodo država, ker se uslužbencu izplačajo prejemki že prvega dne istega meseca. Če pa se je napredovanje izvršilo v drugi polovici istega meseca, tedaj trpi škodo uslužbenec, ker se mu prejemki izplačajo šele od 1. dne prihodnjega meseca. Ni opravičenega razloga, da bi se moral smatrati, da je ta predpis uporabljati samo ob priliki napredovanja v višjo skupino, ne pa tudi ob priliki napredovanja na višjo stopnjo osnovne plače. »Naš Glas«.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovanju in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par, Najmanjši znesek Din 5.—

18 Din likanje moške, damske obleke. Gg. čitateljicam in čitateljem se za likanje, čiščenje, popravljanje tudi obračanja garderobe priporoča: Wallet Express, Ljubljana Stari trg 19.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE

želi vsem svojim cenjenim obiskovalcem

GOSTILNA PRI TRATNIKU

P. n.

Šolam in šolskim upraviteljem

vlijudno priporočam

vse vrste šolskih zvezkov iz najboljšega brezlesnega papirja. — Sprejemam tudi vsa druga v knjigoveško stroko spadajoča dela.

ANTON JANEŽIČ
LJUBLJANA, FLORJANSKA 14.
KNJIGOVEZNICA IN INDUSTRIJA
ŠOLSKIH ZVEZKOV.

Pohištvo

za opremo stanovanj in pisarn

Ivan Dogan

Ljubljana, Dunajska cesta štev. 17

Telefon 32-61

Primerna ter koristna darila so samo

Gritzner in Adler

šivalni stroj in kolo ter pisalni stroj URANIA. Najboljši material in lepa oprema samo pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Telefon 2913 blizu Prešernovega spomenika.

Za šolo in učiteljstvo poseben popust.

Za vsakovrstna oblačila

zimske suknje, površnike, obleke, smučarske drese, damske plašče, razno angleško in češko suknje (tudi na metre) je najugodnejši nakupni vir pri tvrdki

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA DVORNI TRG 3

ROKAVICE, PERILO IN DRUGI MODNI IN ŠPORTNI PREDMETI VEDNO V ZALOGI.

Radio omogočen vsakomur!

od 15. decembra 1929. do 15. januarja 1930. po izrednih

150 finih detektorskih aparatorov s kristalom, 1 slušalko „Kapsch“, 50 m antenske žice ter vsem materialom za Din 65 — ter stikiratno mesečno plačilo à Din 75.—

50 dvoelektroniskih aparatorov „Kapsch“ s Philipsovimi elektronkami, 3 žarilnimi elementi, 60 V anodno baterijo, zvočnikom „Kapsch“, 50 m antenske žice ter vsem ostalim materialom za Din 98 — ter desetkratno mesečno plačilo à Din 90.—

35 troelektroniskih aparatorov z avdiojemom in dvema nizkofrekventnima elektronkama, ki je aparat za sprejem in ozemljitev, z elektronkami, akumulatorjem 18ah, anodno baterijo 60V, finim zvočnikom ter antenskim materialom za Din 183 — ter desetkratno mesečno plačilo à Din 145.—

25 troelektroniskih aparatorov „Ingelen“ za kratke, normalne in dolge valove, akumulatorjem 18 ah, anodno baterijo 120 V, finim zvočnikom ter antenskim materialom za Din 215 — ter desetkratno mesečno plačilo à Din 200.—

10 sedemelektroniskih aparatorov „Ingelen“ U 7, z okvirno anteno, akumulatorjem 36 amp. ur, anodno baterijo 120 V, dvojne kapacitete, mrežno baterijo ter zvočnikom Bled za Din 1054 — ter desetkratno mesečno plačilo à Din 400.—

V propagandne svrhe odda Radijska oddajna postaja v Ljubljani za čas plačilnih pogojih sledeče aparate:

RADIO-LJUBLJANA
LJUBLJANA, MIKOŠIČEVA CESTA 5
MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠT. 37

IZDELovanje DAMSKIE
IN MOŠKE KONFEKCIJE
„ELITE“
D. Z. O. Z.
LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA 9
prodaja
damske, moške in
deške konfekcije.
NA DEBELO! NA DROBNO!
PRVOVRSTNO IZVRŠEVANJE PO MERI!

Premog in drva
najboljše vrste dobavlja
I. Pogačnik
LJUBLJANA, Bohoričeva cesta 5.
Telefon 2059.

Kdor oglašuje
ta napreduje!

Največje vešelje vseke gospodinje

je, lepo in okusno pogrneti mizo. To doseže z mojim **Alpaka** jedilnim priborom, ki ga prodajam vsaki dostojni osebi na odplačevanje v 6 mesečnih obrokih po tvorniški ceni, kot bi bilo kupljeno za gotov denar.

1 elegantna šatulja za 6 oseb sestojeca iz 26 komadov, in to: 6 vilic, 6 nožev, 6 žlic, 6 kavinih žličk, 1 zajemalka za mleko, 1 zajemalka za juho. — Cena Din 850—.

1 elegantna šatulja za 6 oseb sestojeca iz 41 komadov, in to: 6 žlic, 6 nožev, 6 vilic, 6 kavinih žličk, 6 desertnih vilic; 6 desertnih nožev, 1 zajemalka za juho, 1 zajemalka za prikuho, 1 zajemalka za mleko, 1 lopatica za torte, 1 vilice za pečenko. — Cena Din 1.500—.

1 elegantna šatulja za 12 oseb sestojeca iz 77 komadov, in to: 12 žlic, 12 nožev, 12 vilic, 12 kavinih žličk, 12 desertnih vilic, 12 desertnih nožev, 1 zajemalka za juho, 1 zajemalka za prikuho, 1 zajemalka za mleko, 1 lopatica za torte, 1 vilice za pečenko.

Ta pribor je najboljše kakovosti iz največje nemške tvornice A. Wellner in sinovi. Pri nakupu proti gotovemu plačilu 5% pop.

Cenjenemu učiteljstvu

nudim največjo
izbiro krasnih
damskih plaščev,
oblek, zimskih
sukenj in trench-
coatov.

Olajsana plačila
brez povisanja cen.

FRAN LUKIČ
LJUBLJANA
STRITARJAVA ULICA

Novoporočenci!

Pred poroko si oglejte:
najcenejše žimnice, peres-
nice, otomane in druge
potrebščine, pri **F. SAJOVIČ**, LJUBLJANA
Stari trg 6.

Hotel ,TRATNIK'
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

priporoča lepe zračne sobe

Avgust Agnola

Zaloga stekla, porcelana,
kamenine, zrcal in šip.
Kompletne opreme za re-
stavracije, hotele, gostilne,
kavarne in bare ter za
splošno gospodinjstvo.

Lukuzni predmeti.

L J U B L J A N A
DUNAJSKA CESTA 10.
Telefon 2478.

★
L. MIKUŠ
LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15
DEŽNIKI
Na malo. Na veliko.
Ustanovljeno leta 1839.
Telefon štev. 2.282.

Ugodnost!

Damske galoše . . . 70 Din
Moške galoše . . . 75 Din
Damski snežni čevlji 100 Din
Moški snežni čevlji . 110 Din

ANTON KRISPER, LJUBLJANA
Mestni trg 26 * Stritarjeva ulica 3

PAZITE na varstveno znamko
GLOBUS
ako kupujete Opalograph
aparat in potrebščine
Na zalogi pri tvrdki
Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova 6

Presenetite za praznike svoje drage z
dobrim radio-aparatom! Solidno boste
postreženi v specialni radio-trgovini

RADIOVAL-LJUBLJANA

Dalmatinova ul. 13

Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke
vseh vrst izdeluje v lastni tvornici in priporoča
Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani